

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Kerepesi-ut 25.

Főszerkesztő: Felső szerkesztő: Kiadja:
VÉSZI JÓZSEF. BRAUN SÁNDOR. A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 14 kor., 1/2 évre 7 kor., 1/4 évre 3 kor.
50 fillér, egy hónapra 1 kor. 20 fillér.
Egyes szám Budapesten és a vidéken 4 fillér.

A BUDAPESTI NAPLÓ

Budapesten és vidéken egyaránt
egyes számonként 2 krajcár

Az előfizetési díj az eddiginek fele:

7 frt helyett 7 korona félévre
3 frt 50 helyett 3 kor. 50 fill. negyed évre
1 frt 20 helyett 1 kor. 20 fill. egy óra

Az alkotmány sáncai.

Budapest, január 20.

(v.) Lehet, hogy messzi ut van még a választói jog reformja ügyében ma megnyílt anktól magáig az alkotmányos jogok kiterjesztéséig. De bizonyos immár, hogy ez a reform meglesz. Akár komolyan akarja a kormány, akár azért teszi csupán a kezdő lépéseket, hogy adott ígéretének beváltására nézve — taktikai okokból — komoly szándékot fitogtasson. És meglesz a reform, akár igazán kívánja a parlament, akár nem. Meglesz, mert mulhatatlanul meg kell lennie. Az ilyen kérdések elúthetők és tovattaktikázhatók mindaddig, amíg a politikai közelet napirendjére nem kerülnek. Mihelyt egyszer odajutottak, a bennük lakó dinamikus erő maga gondoskodik feltétlen és haladéktalan megoldásukról. A milliók, akiknek érdeke, hogy a parlament az állami akaratnak hamisítatlan szerve legyen, nem tűrik, nem tűrték sehoh és soha e problémával szemben a paralizáló törekvéseket, sőt még a fékező irányzatot is csak nagyritkán és igen csekély mértékben. A parlamenti reform nem egyéb ártatlan bombasztánál, valamaddig csak politikai divat vagy keveseknek felkapott politikai jelszava. De mihielyt a divat gyökeret ver s a jelszó meggyőződéssé edződik a tömeglélemben, a reform megvalósulását meggátolni többé nem lehet. Elemi erővel tüzi az önmagát a napirendre s

onnan többé le sem szorítható, amíg az ige testté nem vált. Ezek a reformok azok, amelyeket soha nem lehetett meghusítani, amíg kívánták, és soha többé nem lehetett visszavonálni, mihielyt egyszer valósággá váltak.

Ime, Magyarországon néhány hóval ezelőtt még vitathatónak sem tartották a jogkiterjesztést az arisztokratikus befolyás vezérémberei, akik a népakarat izmosodását demagóg veszedelmek kuforrásának tekintik. S idegenkedésük elegendő volt a reformhoz vezető első lépés bizonytalan időg való kitolására. S lám, ma mégis összeült ez az ankté, amelynek pusztá ténye a jogkiterjesztés eszméjének napirendrejutását jelenti s intézményekben való mielőbbi megtestesülését jövendőli. Sem a feudális befolyások, sem az alkotmányos hatalom eloszása tekintetében nálunk hagyományosan divó konzervatív felfogás, sem az uralkodó osztályoknak feltűnő és szinte egyetemes antidemokratikus jellege nem tudta ezt az első és döntő lépést meghusítani. Ami még nemrégiben csak proletár népgyűléseken hangoztatott jelszó vala, csakhamar eszmévé érlelődött a közvéleményben, amely felismerie, hogy ez a sorvadó és megrendült parlamentarizmus csakis úgy állhat ismét lábba, ha egy kiváltságos kisebbség képviseléből átalakul igazán népképviselété, amely e jellegénél fogva alkalmassá válik a nép érdekeinek átértésére és érvényesítésére.

Kétféle keserves tapasztalatot hozott a nemzetnek az obstrukció. Felülről az egyiket s alulról a másikat. Felülről azt, hogy a magyar nemzettel packázni mernek, mert gyenge a parlamentje, s packázni mernek a magyar parlamenttel, mert jól tudják, hogy nem képviseli az egész nemzetet s tehát nem képviselheti e nemzet egész erejét sem. Alulról pedig az a tapasztalás szűrődött le, hogy ez a parlament nem csak felfelé gyenge, hanem lefelé is, mert sem a harcba indulni nem tudott akkor, amikor a nemzet parancsolta, sem pedig a harcot megszüntetni nem tudta, mihielyt a nemzeti közvélemény az elért viv-

mányokban meg akart nyugodni. E kétfős tapasztalás tette a közéletben egyetemessé azt a meggyőződést, hogy elérkezett az ideje a nemzeti akarat demokratizálásának, amit mi évek óta sürgetünk s ugyancsak évek óta e mondatban foglalunk össze: „Vissza kell adni a parlamentet a népnek s a népet a parlamentnek, nehogy ezek az egymástól elidegenedett tényezők valaha ellenségekkül kerüljenek egymással szemközt.”

A ma még forrongó reformeszméket átszűrni és rendszerbe hozni, közüliük a viszonyainkhoz legillőbbet kiválogatni s az új intézmény számára a legkivánatosabb tartalmat megállapítani: ezt a célt követi a ma megnyílt választási ankté. Érdekes anyaggyűjteményt tár a magyar közönség elé egy éppen kapóra érkező tanulmány, amely „A választói jog reformja” címen ma jelent meg dr. Reiner Zsigmond tollából. Szabatos és alapos áttekintést nyerünk benne a választói jog fejlődésének történetéről hazánkban és a külföldön. A cél mindenütt egy: az állami akaratnak a parlamentben szuverén foganatu szervezet létesíteni, szövet, amely a nép egyetemes érdekeit átérti s a benne megszervezett nemzeti erőt ellenállhatatlanságánál fogva érvényesíti is. E könyv ugyszólván földabrosza e valóban izgató problémának. Következtéseiben a szerzővel nem tudunk az egész vonalon egyetérteni. Ugy találjuk, hogy túlságosan fél az általános szavazati jogtól és a titkos szavazástól, amely két intézmény, habár a mai viszonyok közt nemzeti fejlődésünkre nézve végtetessé válhatna, de a nemzeti asszimiláció művének befejezése után mégis a legfőkétebb garanciáját nyujtaná a népakarat érvényesülésének s épp ezért végecé gyanánt állandóan szemünk előtt lesz tartandó. De elismerjük azt a nagy érdemét e tanulmánynak, hogy a választói jog kialakulásának s mai állapotának hü képeről számol be. Nagy szerepet játszik világszerte a választói jog odaitélésénél az állami érdek átértésére való hivatottság és alkalmasság mo-

TÁRCA

János.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája: —

Irta: Bíró Lajos.

Tragédia, — mondjátok — mikor egy lány elbukik. Oh, hát amikor egy férfi... Amikor János...

János pap. János az én barátom, nem! — az én édes, szelid szőke fiam. Négy évvel fiatalabb nálam és mert apja nincs, a barátságunk úgy formálódott, hogy ő fiui bizalommal és hűséggel szeret engem, én pedig az apa féltő gondjával vigyáztam rá mindig.

Nem kellett rá úgy vigyázni, mint más fiatalokra. A János pályája sugár, tiszta és biztos pálya volt. Pap lett, avagy lehetett volna más is? Avagy tudtok szebb dolgot a világon, mint a megváltó Jézust és az édes, szűz Máriát szolgálni?

János pap. És amikor először vette fel a tisztelendő fekete ruhát és amikor felszentelték: egyformán hívó, alázatos és tiszta volt a lelke. Soha ehhez a lélekhez a tagadás vagy a kételkedés nem ért; amit János esküdött — alázatos-ságot és tisztaságot —, azt hitte, vallotta, érezte is, az benne égett az ő lelkében. Folt és ránc nélkül való, sugárzóan fehér és tiszta, szűz és hívó lélek volt ez: tisztább és tudatlanabb, mint egy gyermeké, olyan tiszta, mint magas, magános hegyek ormán a frissen esett hó. Nem merete ezt a lelket — csodálatos dolog ez — senki meg-

bolgatni az ő hívésében és tudatlanságában kötődő gunnyal, sértő tudással vagy káromlással. Ti elvégre talán együgyűnek mondhattátok volna akkor Jánost, én szentnek mondtam őt.

Édes és alázatos megnyugvással borult le az ő hite a nagy misztériumok előtt. Hiszen ime a törvények, kinyilatkoztatások és paranosolatok szorosan kapcsolódnak egymásba, mint valamely nagyszerű épület eresztékei; és valóban dogmái úgy éltek, az egész anyaszentegyház úgy állott János lelke előtt, mint egy óriási és félséges templom: építve fehér márványköből, folt és repedés nélkül és makulátlanul. A falakon csillog az aranyozás és az oltár felett búbájosan mosolyog a Madonna...

Ilyen volt János. Miután pedig felszentelték, elküldték egy kis faluba, ahol meghalt a plébános. Eljött bucsuzni hozzám és boldogság tündöklött gyerekes nézésű, kék szemében.

Azután elment és boldogan élt a faluban. Kezet csókoltak neki az asszonyok, a férfiak és a János szelid alázatosságában, amint csókra engedte kezét, leányos grácia volt. Amikor pedig szónokolt, kipirult fehér arca és az asszonyok összesugartak: milyen ennivál. Huszonhároméves volt János: gondoljátok csak meg.

Ő különben nem tudott az egészről semmit. Az asszonyokkal nem törődött, mert van-e asszony, akit csak hasonlítani is lehetne a boldogságos Szűzhöz? Ő olvastatta a könyveit és délutánoként a méhesben foglalatoskodott.

Látogatába is járt azonban János uri házakhoz és valamelyik háznál volt egy asszony, aki helyet akart magának a János elméjében és szívében. Téli esipejű, harmincéves asszony volt; az ura a földet járta egész nap és esténként csak a tarokk érdekelte már.

Ez az asszony különféle mesterkedésekkel egyre magának akarta a János figyelmét. A ruhája mindig körülötte suhogott, a karja mindig hozzá ért, a kezét fogva tartotta, ha kezét szorították és a szeme egyre a János szemébe villogott tüzesen és szikrázóan. János megzavarodott ilyenkor és hogy az asszony folytatta a mesterkedéseket, messze elkerülte őt hívó és tiszta lélekkel.

Hiába vette fel az asszony kivágott, fehér battisztruháját és hiába kereste mindig Jánost, ez nem használt semmit. Eltelt így a nyár, eltelt az ősz és János délutánoként a mezőn sétált.

Jött azonban a tél. Egy téli estén egyedül volt otthon az asszony — elutazott az ura — és töprengve és lihegve járt lakásában. És mikor kilencet ütött az óra, egy ócska nagykendőbe burkolózott, hogy meg ne ismerjék, és elindult a plébánia felé.

Az utca csendes volt és az ablakon át látta Jánost, amint csendesen olvasgatott a lámpa mellett. A téli hidegben az asszony izgatottan járt fel és alá a ház előtt, aztán sóhajtott egyet, összeharapta az ajkát és szilaj elhatározással — bekerülvén csendesen a kapun — benyitott Jánoshoz...

Mire egyedül maradt János, a mámor, a legelső, a bűnös eltűnt az asszonnyal, csak a decemberi éj hidegsége maradt meg.

Mi lesz most? János szorongó lélekkel nézett körül. Féllelmesen csendes volt a téli éjszaka. Amikor János, a szegény, bűnös János reggel a templom felé ment: minden hite, kemény esküvése, egész, szent együgyűsége ott viharzott a lelkében. Egy ismeretlen félelem belemarkolt a szívébe és összefacsarta, megtépte és megzag;

mentuma. A korlátozó intézmények mind erre a kútfőre mutatnak vissza. Ilyenek a vagyoni minimum, az adócenzus, az értelmiségi cenzus és a lakás-kataszter. Ránk nézve fontosnak leginkább azt tartjuk, hogy az adócenzus kérdésében az egyenes állami adók igazságtalan mértéke ne jöjjön többé kizárólag tekintetbe. Hiszen ha a választói jog gyakorlására a hivatóság és alkalmasság az állam terheiben való részvétel bizonyos mértékével mérendő, szabad-e akkor figyelmen kívül hagyni a fogasztási adókat, melyek épp a szegényebb osztályokat nemcsak aránylag sokkalta súlyosabban terhelik a jobbmóduaknál, hanem nehéz adóterhet rónak száz- és százezer olyan honpolgárra is, aki egyenes állami adót vagy éppenséggel nem, vagy csak igen kis összegűt fizet. Sőt, bort, sört, pálinkát, húst, petróleumot, cukrot mindenki fogyaszt, a legszegényebb ember is. S e cikkek fogyasztásával alig elviselhető adósúlytalanítást juttat az államkincstárba. Nem égbekiáltó igazságtalanság-e, hogy a hivatóság és alkalmasság megmérésénél ez a kis háztartásokban rengeteg adóterhet nem jó tekintetbe, ellenben igenis tekintetbe jö a sokkalta csekélyebb összegű egyenes adó? Arra, hogy a fertálytelkes birtokcenzus fenntartása merő képtelenség, szót se vesztegetünk. Ennek az örültségnek az eltörlését nemcsak a demokratikus szempont követeli, hanem — s talán elsősorban — a *nemzeti érdek* is. Mert magyarlakta vidékeken a fertálytelek évi adóterhe felmegy csaknem száz koronáig, holott nemzetiségi tájakon leszall helylyel-közzel ötven fillérre, sőt néhol még ennek is a felére. Ezt a badarságot ki kell valahára irtani a magyar alkotmányosságából.

Tanultunk még valamit a Reiner Zsigmond könyvéből, azt: hogy mi módon lehetne a magyar kultúrceuzust nálunk megvalósítani. Olaszországban az irni s olvasni tudás egyik feltétele lett a választói jognak, de úgy, hogy akik a jogszabály alkotásakor még nem tudták irni s olvasni, azok átmenetileg éltük fogytáig megtartották szavazati jogukat. Egyébiránt ilyen átmenet nálunk is csinálódott az ősi jogon való választókkal. Hát ez analógia szerint kimondhatnók mi is, hogy választói joga ezenul csakis a magyarul irni-olvasni tudóknak legyen, de átmenetileg meghagyhatnók a jogot a mostani választók közül életük fogytáig azoknak is, akik ezt a nemzeti kultúrceuzust eddig nem tudták elsajátítani. Ily módon elkerülhetnénk minden jogfosztást s mégis biztosíthatnók azt, hogy az idegenajku polgárok idővel vagy elsajátítják nyelvüket, hogy megszerezhessek a választói jogosultsá-

gatta. Az ereiben láz nyargalt és a zokogását erőszakkal kellett visszatartania.

A szivére fagy eszkeedett és lázas homlokán egy egész pokol dörömbözött.

Nem mert a templomba belépni és amikor — halálos félelemben dobogó szivvel — mégis belépett, nem mert a szemét a glóriás Istenanyjára emelni az oltár felett.

Öntudatlanul végezte azután, ami dolga volt. A szent és édes hit eltűnt, meghalt.

Beleült a gyóntatószékbe. A templom sötét-ségében — mélyen hátul — subogtak az alakok és ő hallgatta a gyónásokat. A kópadozaton szorgosan kopogtak a nagy paraszt-cizmák és bőrködmönökben térdeltek le előtte egymásután a gyónók.

A templom sötét volt és hideg. János borzongva fogta össze a ruháját. A homloka azonban tüzel és mintha kiáltozás és sikoltás vonaglott volna a levegőben. Rejtelmes zajok hallatszottak a távolból — őh, most mindjárt történik valami rettenetes, valami hihetetlen és borzasztó dolog.

A zajok megnöttek, a sötétben szoknyák subognak meg mellette és — istenem, én irtalmas istenem! — az asszony térdel le a gyóntatószék elé, az az asszony, ugyanaz az asszony... Hogy ő hallgassa meg a gyónását, hogy ő odozza fel és ő nyissa meg számára az údvösséget! Istenem, én istenem...

— Azt hittem, hogy rám szakad a templom, — mondotta János, amikor ezt elbeszélte nekem egy féltesztendő mulva.

És zokogva szoritotta két kezét az arcára és sokáig sirt akkor János.

got, vagy ha ezt nem tennék, hát nem panaszkodhatnának jogosulatlan mellőztetésről.

Az állam mindenkié, sőt az állam: a mindenki. A parlament pedig az állami akarat szerve kell, hogy legyen. Tegyük hát róla, hogy a parlament, amely eddig csak a *keveseké* volt, igazán az egyetemes érdeket s az egyetemes akaratot fejezze ki. Akkor lesz olyan parlamentárizmusunk, amely lefelé imponálni fog méltóságával s felfelé a népnek benne organizált erejével.

A t. Ház és a m. Ház.

Budapest, január 20.

Az obstrukció ma félórát veszkeedett, hogy a bejelentett öt interpellációra való tekintettel, ne két órák, hanem már félkétórák ténjenek át az interpellációkra. Az elnök utalt a tapasztalásra, hogy öt interpelláció a mai viszonyok közt nem jelent mindíg öt interpellációt s megesett már, hogy interpellációkat csak azért jegyeztek be, hogy több időnek kihatását követelhessek s aztán, mikor az időt megkapták, az interpellációk elől egyszerűen megszöktek. Az obstrukció ezzel szemben nagyközmölyan hangoztatta, hogy most nincsen taktikázásról szó. Mind az öt interpelláció komoly. A többség azonban nem engedett s úgy határozott, hogy az interpellációkra csak két órák kerüljön a sor. Öt interpellációnak elég egy óra.

Már most ugorjuk át a mai ülés katonai vitáját s nézzük meg, mi történt tehát két órák?

Fölhívták Kaas Ivort, hogy interpelláljon.

— Nincs itt.

Fölhívták Lengyel Zoltánt.

— Nincs itt.

Fölhívták Holló Lajost.

— Nincs itt.

Az öt interpelláló közül csak kettő: Kovács Pál és Gabányi Miklós volt jelen. A többi eltűnt. S míg az ülés elején félórát vitatkoztak azon, hogy elégséges lesz-e egy óra vagy szükség lesz-e másfél órára, hogy az interpellációkat első lehesen terjeszteni, addig a valóságban — tíz perc alatt el voltak intézve az interpellációk s az ülés két óra tíz percek végződött.

A többség azt mondta:

— Ugy-e, megmondtuk?

Az obstrukció nevetet:

— Ezt nevezik technikának.

Ami már most a katonai vitát illeti, máról elmaradt Fölönyi Géza felszólalása s nem nyilatkozott Tisza István sem. (A miniszterelnök a főrendiház ülésében volt elfoglalva s talán ezért maradt holnapra Polónyi felszólalása is.) Így aztán az obstrukció a maga részéről sorompóba küldte Molnár Jenőt, míg a néppárt részéről Rakovszky István szólalt fel. Persze Rakovszky volt az érdekesebb, nem azért, mert temperamentuma szerint a politikai élet egész mezején az ellentétek kiélezésén s a mutakozó repedések árkokká szélesítésén fáradozott, hanem sokkal inkább azért, mert *határozottan bejelentette az obstrukcióhoz való csatlakozását.* Rakovszky ezt a legújabb állásfoglalását azzal okolta meg, hogy Ausztriában, de idehaza is megismétlődnek azok a kísérletek, melyek a kiegyezési törvény elhomályosítását célozzák s ennelfogva *nem szabad a harcot feladni, míg a szükséges klarifikáló nyilatkozatok egy törvénybe foglalva, a király szentesítését meg nem nyerték.* Ez a beszéd lényege. A többi Rakovszky minden egyes beszédének rendes járuléka: egy kis személyeskedés, a Kossuth-pártnak megpiszkálása, Apponyi glorifikálása és Tisza megfelelő lealacsonyítása. Az igazi zaj ezeket a részleteket kiarerte s a beszéd igazi tartalma mindenkit hidegen hagyott. Persze az obstrukcióhoz való csatlakozást az Ugron-párt lelkesen megtapsolta...

Hosszu idő után ma a főrendiház is ülésezett. A tisztviselők pótlékáról szóló javaslat volt napirenden. Valami nevezetesebb vita a méltóságos urak házában nem kerekedett, de gróf Zichy Nándor kérdései alkalmat adtak gróf Tisza István miniszterelnöknek, hogy a tisztviselők dolgáról újból nyilatkozzék. Csak újból ismételtetett egyet-mást, de újat persze nem mondhatott. Ami új be-

jelentés volt beszédében, az nem a tisztviselőkre vonatkozott, hanem azokra a szükségletekre, melyek a gyermekvédelem, a betegségités és általában a szociálpolitikai reformok terén hárulnak az államra. A méltóságos urak ezeket a bejelentéseket előkelő álmossággal vették tudomásul s aztán egyéb nem is történt...

I. A képviselőház ülése január 20-án.

— Kezdeté délelőtt 10 $\frac{1}{2}$ órákor. —

Elnök: Perczel Dezső.

A kormány részéről jelen vannak: gróf Tisza István, Nyiry Sándor.

Elnök: Megnyitja az ülést és hitelesítetteti a jegyzőkönyvet, majd bemutatja a feliratokat.

Beltisza Béni előadó jelentést tesz arról, hogy az igazoló-bizottság Katona Mór, Sándor János, gróf Károlyi György mandátumait megvizsgálta.

Elnök: Osztályokba sorozza az új képviselőket. Interpellációkat jezentek be: Kovács Pál a földalati villamos vasuton és az omnibuszon meg nem szüntetett állóhelyek miatt a kereskedelmi miniszterhez, Lengyel Zoltán a közös hadseregbeli tisztek elosztására tárgyában a honvédelmi miniszterhez, Holló Lajos az alföldi tranzverzális műnt kiépítése céljából, Gabányi Miklós a szükségletlen pórtartalékok szabadságolása érdekében, báró Kaas Ivor pedig a négyülések tárgyában kiadott rendelet miatt.

Elnök indítványozza, hogy 2 órák terjénke át az interpellációkra. (Ellenmondások bairól.)

Szederkényi Nándor indítványozza, hogy már 1 $\frac{1}{2}$ órákor vegyék elő az interpellációkat.

Elnök: Azt hiszi, eég méltányos volt, amikor egy órávat az ülés vége előtt tüzte ki az interpellációkat, hisz amugy is tudva van, hogy azok közül sok elmarad (Ugy van! jobbról.)

Kovacs Pál parolja Szederkényi kérését. (Felkiáltások jobbról: Tardus!) Önök természetesen méltányosságot nem ismernek, hanem engedelmesskednek a vezérnek.

Gabányi Miklós: Hisz ti ugy is hazamentek egy órák!

Kovacs Pál már azért is kéri, hogy 1 $\frac{1}{2}$ órák kezdjék az interpellációkat, mert délután anket van a belügyminisztériumban. (Felkiáltások jobbról: Mi köze ahhoz?)

Elnök: Szavazást rendel el és kimondja a határozatot. (Felkiáltások balról: Itt van a többség! Felkiáltások jobbról: Ne komédiázzanak!) Következik a napirend.

(Az ujoncmegajánlás.)

Rakovszky István azon kezdi, hogy az ujoncmegajánlás kapcsán nem katonai kérdésekről, hanem a 67-es kiegyezés válságáról folyik a vita. Fejtgeti az okokat, amelyek erre a krízisre vezettek. Három álláspont domborodott ki: a függetlenségi párté, amely aztán a nemzeti vívmányok körül kifejtett küzdelmet megindította, a néppárté, amely nem tartotta alkalmasnak az időpontot a katonai nemzeti vívmányok elérésére, hanem a nemzeti követelmények egész komplexumát az egész vonalon, a közösgyűek minden terén egyidejűleg akarta megvalósítani, addig is meg akarta akadályozni hogy a népre új terhek rejtjanak. Ezzel szemben állott a szabadelvűpárt álláspontja: megszavazni minden terhet, a nemzeti vívmányok elől el kell zárkózni, nem szabad megadni semmit vagy csak szinleg és olyat, aminek gyakorlati értéke nincsen. (Helyeslések balról.) A néppárt elérte, hogy a népre nem nehezedeek újabb terhek, a függetlenségi párt pedig letette a fegyvert és igazat adott a néppártnak, jobb időkre balasztván a nemzeti küzdelmet. Kivánja a függetlenségi pártnak, hogy majdan siker koronázza megindítandó harcát.

A szabadelvűpárt és a kormány elejétől fogva ingadozott, nem mert szint vallani, miglen végre eltökte magát a koncessziókra, de már akkor késő volt és növelte a bajt, hogy ezek az engedelmények efmér értékűek és az ingadozás bizalmatlanságot keletelt a koncessziók ösztinisége iránt. (Ugy van! balról.) A kormány alaposan eléskis mindíg, most is eső után köpnyeg volt az a bizonyos katonai program is. Jobb lett volna, ha nem is látott volna napvilágot az a program, amely kértelmisségek gyűteménye. Ebbe a programba bele lehet mindent magyarázni, de nincsen benne semmi. Így történt, hogy a d ferenciák egész sora következett belőle; ellentét Apponyi és a többség, a katonai program és a közös hadügyminiszter között; de maga a szabadelvűpárt sem tudja hogy mi a katonai programja és mi lesz a katonai reformok sorsa. (Élénk helyeslések a balon.) Apponyi a legnagyobb áldozatok árán járult hozzá a szabadelvűpárt katonai programjához és a végén az ő hazafias intencióit megcsúszolta a többség. Létrejöött egy kértelmisségi deklaráció, amelylyel állították a függetlenségi pártot és az elfogadta ellenértéknek a magyar vezényleti nyelvért azt a semmitmondó nyilatkozatot. Hogy félre-e a nemzeti nyelv érvényesülése azzal a lamozus deklarációval, azt itélje meg a függetlenségi párt. (Élénk helyeslések a szélsőbaloldalon. Felkiáltások: Bizza reánk!) Nem kell sokáig bizonyítani, hogy a függetlenségi párt és a többség, illetőleg a kormány közt a nyelvkérdésben megállapított deklaráció körül fátongó eltérés van; emelkeret Polónyi vártalan kirohanására, amelyből már-már kicsapott a lág. Polónyi a chlopyi hadiparancs ellen élezte ki azt a deklarációt és a miniszterelnöknek csak nagy erőfeszítések árán sikerült rávennie őt, hogy nem azon fordul meg a dolog, hogy ki hogyan értelmezi a nyilatkozatot, a fő az, hogy a jogiennartás kérésébe nem vonható.

Holló Lajos: Nem elég egy ilyen deklaráció a hadiparancscai szemben!

Barta Ödön: Hiss ön nyújtotta be a határozati javaslatot! (Derültség a szülőbaloldalon.)

Rakovszky István: Nem mulatságos dolog-e, hogy egy kormány megállapít egy katonai programot s annak kardinális pontját nem hozhatja be a törvényhozás termébe, mert tiltja az ellenzéki párt. Hát még milyen fenséges jelenet volna, ha valaki azt a kérdéses 8. pontot határozati javaslat formájában nyújtja be a 67-es kiegyezés klarifikációja céljából és a szabadelvű párt részavazatát a saját programját. (Élénk helyeslés a baloldalon.) Ez nem politikai őszinteség, nem is komolyosság. Hosszasan foglalkozik a közös hadügyminiszter beszédével és egybeveti annak egyes pontjait a többség katonai programjával. De nemcsak ezzel a programmal áll ellentétben a közös hadügyminiszter álláspontja, hanem egyes tagadása tételes törvényeinknek.

Gabányi Miklós: Pitrechnikak a magyar törvény amarn! (Derültség a jobboldalon.) Mit nevetnek? Biz az igaz!

Rakovszky István: Törvényre, világos és őszinte törvényre van szükség, hogy egyszer már kiküszöböljék azokat a félreértéseket, amelyek a 67-es kiegyezés elhomályosítására és a folytonos konfliktusokra vezetnek. Precedensekből bizonyítja hogy azokban a kérdésekben, amelyekben az osztrák alkotmányjog és a magyar kiegyezési törvény eltérnek egymástól, Ausztria akárhányszor a magyar kiegyezési törvényre támaszkodik, amint hogy a mi törvényünk a régi békéket. Nem volna tehát hiábavaló vállalkozás a félreértések örökös torrást betönni és Ausztria sem idegenkednék tőle, de őszinteség kell hozzá, ami a magyar kormányzati politikában nincs meg. Nem szavazza meg a törvényjavaslatot. (Élénk helyeslés a baloldalon.)

Molnár Jenő a boszniai helyőrségek beosztásával foglalkozik. Köztudomású dolog, hogy ezekbe az istentől is elrejtett létszámok főként magyar ezredek zászlóaljai viszik és a magyar bakák tömegesen szökődnek át Montenegróba. Ő peronyi pihenő után folytatja fejtegetéseit a boszniai helyőrségi viszonyokról és a macedonai zavargásokról. Határozati javaslatot nyújt be a boszniai helyőrségek beosztása tárgyában.

Elnök a vitát holnapra halasztja.

(Interpelláció.)

Kovács Pál bevezetőleg elmondja, hogy a földalatti vilamos vasuton és az omnibuszokon botrányosak az állapotok; annyi embert gyűmösöznek be, ahányan ott nincs helye. Megintreállítja a kereskedelmi minisztert, hajlandó-e sürgősen intézkedni az állóhelyek megszüntetése érdekében?

Förster Ottó: Gummirádiüss kell átalakítani az omnibuszokat!

Elnök: Kiadja az interpellációt a kereskedelmi miniszternek. Következik *Lengyel Zoltán* interpellációja. (Felkiáltások: Nincs itt!) *Holló Lajos*. (Felkiáltások: Nincs itt!)

Gabányi Miklós: Régezt megintreállítja a honvédelmi minisztert a benntartott katonák szabadságosa végett. A miniszter azt felelte, hogy tanulmányozni kell a dolgot. Hogy legyen megint tanulmányozni valósá, azt kérdezi, hajlandó-e a törvény ellenére behívott póttartalékosokat azonnal szabadságon és intézkedni, hogy több póttartalékos be ne hívjanak?

Elnök: Az interpellációt a Ház kiadja a honvédelmi miniszternek. Következik báró *Kaas Ivor* interpellációja. (Felkiáltások: Elment!) Akkor az ülést 2 óra 10 perckor bezárom.

II. A főrendiház ülése január 20-án.

— Kezdeté d. e. 11 óraker. —

Elnök: gróf *Csáky Albin*.
A kormány részéről jelen vannak: Gróf *Tisza István*, *Lukács László*, *Ploss Sándor*, *Tallian Béla*, *Berzeviczy Albert*.

Elnök: Megnyitja az ülést és meleg részvétellel emlékezik meg *József főherceg* leányának, *Klotild főhercegnőnek* elhunytáról. A főrendiház koszorút helyeztet ravalára és tolmácsolni fogja részvétét a gyászoló főherceg előtt.

A főrendiház ezután tudomásul veszi az igazoló bizottság jelentését báró *Rosner Ervin*, *Beöthy Zsolt* és *Hatvani-Deutsch Sándor* kinevezéséről.

Következik az állami tisztviselők fizetési pótlékáról szóló törvényjavaslat tárgyalása.

Gróf *Zichy Nándor* nagyon fogatalkosnak tartja a törvényjavaslatot, az pedig egyenesen aggodalmat kelt, hogy olyan nagy hatalmat ad a kormánynak a rendelet kiadása tekintetében. Hiányos a javaslat, hisz az sem tűnik ki belőle, hogy egy évre vagy hosszabb időre szól-e. Helyesli, hogy sürgősen segít az állam tisztviselőinek sorsán az is diosérendő törekvés, hogy a megyei tisztviselők helyzetén is javítani akar a kormány, de nincs tsztaban a kérdés pénzügyi oldalával. A javaslatot különben el fogadja.

Gróf *Tisza István* miniszterelnök: Hangsúlyozza, hogy ennek a javaslatnak hordereje nemcsak abban rejlik, hogy egy évre, vagyis az 1903. évre bizonyos összeg a kormánynak rendelkezésére bocsátatik ama célból, hogy azt a tisztviselők illetményeinek megfelelő kiegészítésül használja föl, hanem azok a személyi pótlékok, amelyeknek engedélyezésére és megállapítására a kormány fölhatalmazást nyert, a fizetés természetével bíró állandó jellegű személyi pótlékok, amelyeknek hatálya tehát főnáll 1904-re és esetleg később is mindaddig, míg a tisztviselői fizetések rendezésére vonatkozó végleges munkálattal törvényre nem emelkedik. Tehát a tisztviselőnek nemcsak egyszer kiadandó pótlékról van szó, hanem helyzetüknek átmeneti ug'an, de mégis állandó rendezéséről, védelmezi a javaslatban lefektetett előléptetési rendszert. Megmarad az alapelv, csak igazságosabb megoldási kulcs szerint, hogy az előlépés az

egyik fizetési osztályból a másikba minden körülmények között kinevezés által történjék, ahol tehát a tisztviselő érdemei kellőképpen érvényesülhetnek, ugyanazon fizetési osztály különböző fokozataiba azonban a tisztviselő nem kinevezés, hanem szolgálati idejénél fogva, tehát egy, a kormánytól egyáltalán nem függő körülménynél fogva automatik lép elő. Semmiképpen sem fogadná el alapelvül a százalékos rendszert, amely nem igazságos. A kormány tsztaban van ugy ennek a javaslatnak, mint a végleges rendezésnek a pénzügyi részével. A most megszavazásra váró rendelkezés körülbelül 5 millió koronával fogja terhelni a költségvetést, a végleges rendezés pedig 12 millió koronára emeli fel ezt az összeget. Tekintettel kell lenni a közegészségügyi intézmények, a gyermekvédelem fejlődése következtében emelkedő kiadásokra és éppen azért a kormány nem győzi eléggé hangsúlyozni a takarékoskodás szükségét. El fogadásra ajánlja a javaslatot. (Élénk helyeslés.)

Gróf *Zichy Nándor* félreértett szavait magyarázza.

Elnök: Szavazásra teszi fel a kérdést. A többség részleteiben is el fogadja a törvényjavaslatot. Az ülés 1/1 óraker végződik.

BELFÖLD

Nincs többé Kossuthund. A közös hadügyminiszter végre kibocsátott egy rendeletet, amelyet már régen ki kellett volna adnia a hadügyek intézőségének. Meghagyta a hadtestparancsnokságoknak, hogy tiltsák meg a katonák nemzetiségének vagy felekezetének csufolását. Nem lesz szabad tehát ezental a magyar katonát *Kossuthundnak* vagy *Magyarisches Schweinnak* nevezni, sem más hasonló titulusokkal illetni. Rendjén való, derék dolog, bár észébe ne jusson senkinek, hogy nemzeti vívmányunk léptesse elő. Már csak azért se, mert tilos lesz az ilyen otromba gyalázkodás — nagyon helyesen — svábbal, lengyellel, oláhval szemben, akiket eddig szintén nem kíméltek a mérges tiszturak. Most már aztán a katonának a sor, hogy teljes önrzettel szerezzenek érvényt az okos rendeletnek, és minden alkalommal — ha adódik még ilyen alkalom — keressenek megtorlást a gyűlöletes piszkolódás ellen.

A tapolczai választás. A *Herteleny Ferenec*nek zalamegye főispánja történt kinevezésével megüresedett tapolczai mandátumát ma mérközött meg *Makfalvy Géza* földművelésügyi államtitkár az agronista *Pék János* földmivessel. Két szavazatszedő küldöttség előtt tolyt a szavazás. Az egyik a városi háza tanácstermében, a másik a városi házban elhelyezett tüzölő-kaszárnyában működött, *Takács Jenő* választási elnök, illetve *Rád Gusztáv* küldöttségi elnök vezetése alatt. Már a választók felvonulásakor előrelátható volt *Makfalvy* győzelme. A késő estig tartott választás eredménye csakugyan az lett, hogy *Makfalvyt* óriási többséggel képviselővé választották.

A helyzet.

Budapest, január 20.

Mára valamelyes fordulatot remélt a politikai világ. Nagy várakozással néztek *Falónyi Géza*nak kilátásba helyezett felszólalása elé, nem *Polónyi* miatt, bár ő mindig érdekes, hanem a miniszterelnök miatt, aki, a folyosói hírek szerint, nyomban válaszolni fog *Polónyi Géza*nak. Ez a két beszéd azonban holnapra maradt, mert a miniszterelnök ma délután egy óráig a főrendiház ülésében volt elfoglalva.

Élénk megbeszélések tárgya volt a képviselőház folyosóján *Rakovszky István* mai beszéde. A néppárt volt a lelkese, mint a parlamenti tudósításból kitűnik, határozottan csatlakozott az obstrukciónak s bejelentette, hogy segíteni fog a harcolóknak mindaddig, míg törvényjavaslatba nem foglalták a most disputálható jogokat. Az Ugron-párt ezt a bejelentést persze nagy lelkesedéssel fogadta, ellenben a Kossuth-párt megfelelő gonyolódással konstatálta, hogy *Rakovszky* a hatvanhetes alap erősítése érdekében jelenti be a harcot s az ugronisták ezt helyeselték. Érdekeesebb, hogy *Rakovszky* mai állásfoglalását a néppárt abszolútum nem helyesli, sőt a legtöbben erősen hangsúlyozták, hogy *Rakovszky* csak a maga nevében nyilatkozott. Ez faktum. *Rakovszky* csakugyan nem a néppárt nevében beszélt s csak a maga csatlakozását jelentette be az obstrukciónak. Ezt sokan úgy magyarázzák, hogy *Rakovszky* saját személyére nézve kénytelen volt

ezt a konzekvenciát levonni, mert a multkor *Tisza István* sarokba szorította s szint kellett vallania, ami a néppártra nézve kellemetlen volt. Most aztán megállapodás történt, hogy a színvallásra kényszerített *Rakovszky* nyíltan is csatlakozik a néppárt harcias eleméhez, *Kaas Ivor*hoz, *Zboray Miklós*hoz, *Darányi*hoz és *Udvarhy*hoz. Lesznek ezental nem négyen, hanem öten. A néppárt, mint párt azonban helyteleníteni fogja az ő álláspontját is, mint helytelenítette a többi negyét. Így *Rakovszky*val erősíti magát lefelé, helytelenítésével megtartja a látszatot fölfelé s lavirozhat tovább, mint eddig. De ez is *Rakovszky* tudtával és beleegyezésével történt.

Egyébként már a mai ülés alatt megállapodott a függetlenségi párt, hogy a holnapi ülésben *Polónyi Géza* megfelel *Rakovszky* támadásaira.

Megjelent ma a folyosón *Eötvös Károly* is. Mindjárt nagy udvara támadt. A vajda mindjárt megkezdte a nagy vagdalkozást. Ahogy minden politikai ellentét dacára békésen és kiváncsian sorakoztak körülötte *Kossuthisták*, *Ugronisták*, kormánypártiak és néppártiak, a vajda mosolygó arccal, hamiskodva szól rájuk:

— No hiszen cifra komédiát csináltak.

— Kicsoda?

— Hát ti is (a szabadelvűpártiakat bökte meg), ti is (ez a Kossuth-pártiaknak szólott), no meg ti is (forrázta le az obstruktorokat). Így csinálnak országos politikát? Majd megmondtam, mit csinálnak így. A szabadelvűpárt, mint többség, nem a kisebbséggel jutott megállapodásra, hanem a kisebbség többségével. Itt aztán dupla hiba esett. *Tisza* vételt az országos érdek ellen, *Kossuth* vételt az etikett ellen. Mert *Tisza* nem kereste az egész ellenzékekkel a békét, amire országos érdekből szüksége lett volna, sőt szóba se állott egyesekkel, amivel egyenesen megvadította őket. *Kossuth* viszont elefejtette, hogy már csak udvariasságból is kötelessége lett volna a többi ellenzéki pártokkal is megbeszélni akcióját. Mint a legnagyobb ellenzéki párt vezére, a kisebbség konferenciáján döntő súlylyal vehette volna szavát latba. De nem tette. Már most mi történt? A mindenfelől kinullázott kisebbségi kisebbség dühbe jött s azt mondta: „tádrók lefegyverzése nélkül akartok ti békét kötni — nahát azért is portyázunk tovább s majd meglátjuk, van-e léke, ha a tádrók nem akarják?”

Ravaszul mosolygott a vajda:

— Fene-nép a tatár. Nem lehet nélküle békét csinálni. Igaz-e, *Ivor*?

Kaas Ivor önrzetesen felelte:

— Azt mondták, a miniszterelnök nyílt ülésben is úgy mondta, hogy tizenöt ember nem tartóztathatja fel az állam gépezetét. De hát ez a tizenöt ember mind *markos* legény.

— *Markos* a gutát! — huncutkodott a vajda.

— Nem ti vagytok *markosok*, hanem ők kötötték le ostobán egymás kezét. Vállalkozom rá, hogy felfrieszközöm az egész francia ármádiát, ha — előbb lekötözteti magát.

Ennyi elég volt a harcosoknak. Most tehát a *Kossuthisták*hoz fordult:

— Ti meg mit értetek el? Megkaptátok tán *Rákhelet*, mert hét esztendeig őriztettek *Tisza-Lábán* juhait? Megkaptátok bizony az ördögök nagyanyját, annak is csak a megsárgult fogorát. Azt éritek el vele, hogy — a juhok meghisznak. Még megérem, hogy visszasírjátok azt a bitang *Dienes Márton*t, hadd csináljon valami galibát, amiért megint obstrukálhassatok. Most ugy álltok itt, hogy gyanakszik rátok a magyar, nem respektál a német. Vagy azt hiszitek, töletek fél most *Bécs*? De nem ám! A tatároktól fél, akik tovább portyáznak.

Zboray meg Kaas élveztek. Azt jegyezték meg:

— Mondd el ezt a Házban is, *bátyám*.

— Elmondom én ott is.

— Leültetjük *Molnár Jébit*, mondj el mindjárt!

— Nem sietem ugy el, mint ti szoktátok. Majd a héten, vagy a jövő héten, vagy azután. Egyszer csak elmondom.

Szatmári Mór nevetni kezdett:

— No örüljetez neki, mert ha már beszél a vajda, nem fogtok ti annak örülni!

— Sohse törődj velem! — vigasztalta Zboray.

— De magad törődhetnél velem, — szölt Szalmári Mór. — Mert amit Eötvös akar, te ugyan sosem követeléd a magyar vezényleti nyelvet.

— Mindig! — heveskedett Zboray. — Ott voltam Széll ellen, ott voltam Khuen ellen, ott vagyok Tisza ellen.

Eötvös közbeszólt:

— Ugyesebb védőügyvédnek hittelek, Miklós ösöm. Azt kellett volna mondanod: „elismerem, hogy én csak a jövőre követeltem azt, ami nektek azelőtt kellett volna!”

A folyosón tapsoltak, nevettek. Akkor jött arra gróf Apponyi Albert. Azt mondta:

— Mindjárt tudtam, hogy ilyen auditórium csak Eötvös Károlynak lehet!

Paroláztak. A zömök vajda megállt a hosszu gróf mellett s elmondván, hogy alighanem fel fog szólni, a szoni pislogással jegyezte meg:

— Igazolni foglak, Albert!

— Ki előtt?

— Onmagad előtt, Albert.

Mikor már mindenkit megcsipkedett ez a magyar „Józsi”, — a végin magamagát is megcsipkedte:

— Tudja a macska Lehet, hogy én is tatár vagyok, mint azok a mérges harcosok. Talán csak haragszom, hogy Tisza Polónyval paktál s engem meg se lát. Nahát, ha tatár vagyok, akkor megyek a tatárokkal. Nincs béke a tatárok nélkül. Mindenkit leszólt s mindenki szeretettel környezte. A vajda egy másodpercig elgondolkozott s komolyan szólt:

— Mindkét oldalon hibáztak. Vissza kell menni oda, ahol a hiba történt. Még nem késő. Ússe meg a menydörgős menyők a hiúságot, az ország érdeke az első. Így nem maradhat. Így nem csinálnak országos politikát.

Csak egy félóráig volt a Házban, ott is csak a folyosón: mégis több világszínű gyújtott, mint az egész obstrukció Apponyistul, Rakovszkystul, mindenestől. S mosolyogva ment haza, mintha a kávéházból menne...

Szabadelpárti körökben is úgy appreciálják Rakovszky Istvánnak az obstrukciónak való nyílt csatlakozását, hogy ez az obstrukciónak nevezetes megerősítését jelenti. Rakovszky nemcsak a maga erős temperamentumával, fáradhatatlan agilitásával és kifogyhatatlan találékonyságával lesz támasza az obstrukciónak, hanem ezenfelül azzal is, hogy a néppárt konzervatív része az obstrukció szinleges elitelésében kevésbé lehet erős, mint eddig, mert ha nagyon sújtja az obstrukciót, ezzel Rakovszkyt is sújtja, ami bizonyára nem lehet a pártra nézve kívánatos. És mindezeket kívül még arról is biztosítja Rakovszky nyílt támogatása az obstrukciót, hogy ezentul sohasem fognak zavarba jönni, ha a kellő számú aláírásokat össze akarják hozni. Ha a szavazásokhoz, zárt ülésekhez szükséges husz aláírás nem telik az ő jelenlevő híveikből, akkor Rakovszky elő fogja teremteni a segítséget, még pedig részint az eddig nem harcoló néppártiak közül, részint máshonnan. Hogy honnan? Hát a nemzeti disszidensek közül. Mert ámbár gróf Apponyi Albert legutóbbi beszédében erősen lelkére beszélt az obstrukció csoportnak, hogy hagyja abba a küzdelmet, pártjának exponáltabb emberei, az Ivánka Oszkárók egy cseppet sem titkolják az obstrukciónak való hajlandóságukat és egészen bizonyos, hogy adandó alkalommal készek az obstrukciónak segítségére lenni. Rakovszky fellépése alkalmas jegecesedési pontot teremtett arra, hogy az obstrukció támogatására csoportosuljanak azok az elemek, amelyek Ugron körül egy és más okból nem voltak hajlandók sorakozni. Így aztán, amint eddig a néppárt egy része a hivatalos néppárt háta mögül segítette az obstrukciót, úgy ezentul az Apponyi-csoport egy része Apponyi háta mögül segíti majd a néppártot.

A mai nap tehát megiehetős komoly háttérét mutatta meg a parlament helyzetnek, aminthogy nagyon komoly maga a parlament helyzet is. Maga a többség is számot vet azzal a valószínűséggel, hogy az obstrukció még eltarthat néhány hétig; számot kell tehát, hogy vessen azzal is, hogy még március elsőjén sem lesz ujoncozás, ami sztratégiai szempontból súlyos csapás a had-

seregre, amely most már két évjárat hiányát fogja érezni. Ehhez járul még az is, hogy addig, amíg ujonc nem lesz, nem ülhet össze a magyar delegáció sem és ezzel alkalma nyílik az osztrák delegációnak arra, hogy az albizottságokban Magyarország ellen intézett támadásokat megismétlje a plénumban, ami kétségteletlenül erősen fogja rontani a hangulatot a közvéleményben. Mindezeket egybevetve, előrelátható, hogy a magyar politikai életben nagyon súlyos következményű elhatározások szükségesse fog bekövetkezni, nyilván a január 25-ike és február 8—10-ike közö eső időközben. Ezeknek az elhatározásoknak és a velök járó bonyodalmaknak horderejét ma még bajos belátni.

A Kossuth-pártból egymásután válnak ki a harcos elemek. Tegnap Bedőházy János, ma Lengyel Zoltán lépett ki a pártból. Lengyel kilépése semmiféle emóciót sem okozott a pártban. Mert elismerik ugyan a fiatal képviselőnek hasznos tulajdonságait, különösen erős temperamentumát és haroképességét, de éppen fékezhetetlen temperamentumánál fogva, amely a pártfegyelem korlátait többször megsértette, jobbnak látják reá nézve is, a pártra nézve is, hogy megvált a pártkötéltségtől.

Bedőházy János hosszabb levélben jelenti be a kilépését. És ebben egyebek közt azzal adja okát elhatározásának, hogy szerinte a függetlenségi pártnak hat hét előtt elfoglalt álláspontja megrendítette benn a hazában a függetlenségi elvek érvényesíthetésébe vetett hitet és künn Ausztriában ellenségeink előtt megérlette a meggyőződést, hogy ettől a párttól, mint félelmes tényezőtől, nincs mit tartania. Utal arra, hogy az időközi választásokon egyetlen kerületet sem sikerült a pártnak ehódítania és fel-említi azt a packázó modort, ahogyan osztrák részről a magyar közjogot tárgyalják. Minthogy ezekért a felelősséget vállalni nem akarja, kilép a pártkörből, de hangsúlyozza, hogy a párttal csak egy külső köteteket szakított meg ezáltal, a belső, a lélekbeli, a természetes kötelekeket mindig hordozni, va lani fogja.

A választói jog reformja.

— Anktét a belügyminisztériumban. —

Budapest január 20.

A választási reform dolgában összeült anktét gróf Tisza István miniszterelnök előnklele alatt ma délután 5 órakor kezdte meg tanácskozását. A tanácskozáson kevés kivétellel valamennyi meghívott megjelent.

Gróf Tisza István pont öt órakor érkezett és jártiveinek éjlenzése mellett helyet foglalt az üsterem végén levő asztalnál, körülötte Sándor János és Széll Ignác államtitkár meg Beszedj Viktor minis-teri tanácsos ültek. Az értekezlet részletes lefolyását az alábbiakban ismertetjük:

Gróf Tisza István megnyitóbészédében fővözi a megjelenteket és azonnal rátér az értekezlet tárgyának ismertetésére.

Kijelenti, hogy szerinte első sorban a kérdés megvitálásához szükséges statisztikai adatok beszerzése bir nagy fontossággal, mert csak ha ezek mind együtt vannak, lehet az elvi vitát megkezdeni.

A választói jog kiterjesztésének mérlegelésénél három statisztikai adat beszerzését tartja szükségesnek. Ezek: A földadó-cenzust illető statisztikai adatok, az értelem ségi cenzusra vonatkozó adatok és a munkás-osztályra vonatkozó dátumok. A munkásokra vonatkozólag kijelenti, hogy ő azoknak a munkásoknak adna választói jogot, akik régebben vannak biztos helyeken alkalmazva és nagyobb fizetéssel bírnak.

Polónyi Géza azt akarja statisztikailag kimutatni, hogy hány önálló háztartással bíró munkás van és hány olyan, akinek önálló háztartása nincs.

Molnár János: Ha a földbirtokcenzust egységesítik, akkor a magas cenzus ne perjudikáljon a mostaninak, mert a néppárt sok kerületében a jelenlegi földbirtokcenzus már a minimum határán jár és tehát ennek minden emelése oszkkontenő eme vidékeken a választók számát.

Nagy Ferenc volt államtitkár csak akkor megy majd bele az elvi diskusszióba, ha már minden tekintetben elegendő adat áll az értekezlet rendelkezésére.

Isssekutz Gyözö a magyar nyelvnek szóban és írásban való tudásához köti a választói jogot, tehát erre vonatkozólag kíván statisztikai adatokat.

Komjáthy Béla arra kéri az értekezlet tagjait, hogy ne a pártember legyen náluk előtérben, hanem mindenki magánvéleményét fejtsse ki.

Holló Lajos az egységes cenzus mellett foglal állást.

Fokányi Dezső szocialista csak a szervezett munkásokra kívánja a választói jog kiterjesztését.

Rakovszky István: Bokányi nézetével szemben, az összes munkásokra kivétel nélkül és a szervezetségre való tekintet teljes mellőzésével kívánja a jog kiterjesztését.

Szivák Imre: Hosszabb beszédben fejtegeti a kérdést s ekközben bele megy az elvi magyarázatokba, amiért is Tisza István elnök többször figyelmezteti, hogy maradjon a tárgynál.

Miklós Ödön: Csak az önálló munkásoknak adna választói jogot és ezek közül is csak azoknak, akik hosszabb időt óta vannak helyükön alkalmazva.

Szederlényi Nándor: Azt javasolja, hogy azok a polgárok, akik a katonai kötelezettségüknek eleget tettek, feltétlenül kapjanak választói jogot.

Eötvös Károly: A munkások szavazati jogát fejtegetve, azt kívánja, hogy statisztikailag határozassék meg, hogy ki a munkás és ki a szocialista.

Mészöly Vilmos: Kijelenti, hogy a titkos és általános szavazati jog híve és bár tudja, hogy a többség nincsen mellette, mégis azért vesz részt az értekezletben, hogy ha már odáig mennek, hogy meg akarunk valamit adni a munkásoknak, ne hogy azt rosszul csinálják, és esetleg figyelembe vegyék az ő esedő szavait, melyekkel meg akarja jelölni a helyes irányt. Nem hiszi hogy azon az alapon lehessen helyes adatokat nyújtani, hogy egy-egy munkás hol, milyen fizetéssel és meddig van alkalmazva. Ma van munka holnap nincs. Inkább arra nézve szeretnössenek be statisztikai adatok, hogy:

1. Hány 20 évet meghaladott polgára van a hazának, akinek csak háza vagy telke van?

2. Hány olyan, akinek semmi je sincs?

3. Hány olyan, aki irni, olvasni tud?

4. Hány olyan, aki irni, olvasni nem tud?

Azt hiszi, ha ezzel tisztában lesznek, úgy számtalan földműves is akad, aki érdemes a szavazati jogra. Végül reflektál Eötvös Károly szavaira és kijelenti, hogy munkás az, aki dolgozik, és szocialista az, aki tudja, hogy bármennyit dolgozik is, nem boldogul a mai társadalmi rendszer mellett.

Lukács Gyula: Külföldi példákra és különösen Olaszországra való hivatkozással, annak statisztikai kimutatását kéri, hogy az ország lakosai közül hányan végeztek négy középosztályt.

Vászonyi Vilmos annak kimutatását kívánja, hogy hányan vannak, akiknek 5 hold vagy nagyobb kiterjedésű földjük van.

A kereskedőkre és iparosokra megjegyzi, hogy szerinte ezeknek már a foglalkozásuk olyan, hogy feltételez bizonyos értelmiséget. Tehát ez alapon érdemesek a választói jogra. A munkásokra áttérve, kijelenti, hogy munkásosztályokat nem ismer és azoknak, akik keresnek a cenzus alapján kell megadni a választói jogot. Egyben ajánlja, hogy azok a családok, akik önálló lakással bírnak, ezen az alapon szintén lehessenek választók.

Tisza István miniszterelnök újból felszólt, mert azt tapasztalta, hogy az értekezlet egyes tagjai téleértették. A cenzus alapját nem az adó képezi, hanem a jövedelem; az adó csak a mód arra, hogy a jövedelmet megállapíthassuk.

Nagy Ferenc kijelenti, hogy ő tényleg félreértette eddig a cenzusra vonatkozó kijelentést.

Kemety Károly egyetemi tanár időt kér arra, hogy az adógyűjtés módjaira vonatkozó kívánásait írásban is beterveztesse. Statisztikai kimutatását kéri annak, hogy hányan vannak, akik a 4-es osztályt elvégezték, és hányan, akik a középső osztályokat is. Ezeknek okvetlenül megadni kívánja a választói jogot, mert az ilyen választók vezető szerepre is alkalmasak.

Vutkovich: Statisztikai adatokkal kívánja annak kimutatását, hogy hányan élnek ma nálunk a választói jogokkal azok közül, akiknek e joguk megvan, és hányan nem.

Timon Ákos: Annak kimutatását kéri, hogy a 20 éves polgárok közül hányan vannak, akik 6 osztályt végeztek, mert szerinte csak ezzel a kvalifikációval bírók érdemesek a választói jogra.

Jakabhy Imre: Arra nézve kíván statisztikai adatokat, hogy Magyarország választókerületeiben, de különösen a nemzeti kerületekben van-e elég értelmes egyén, aki a választási tisztségeket (választási elnök, azonosági tanu, bizalmi férfi stb.) betöltheti.

Concha Gyözö egyetemi tanár: Azt kívánja a statisztikával megvilágítani, hogy hány polgárnak van takarékpénztári betétkönyve. Bizonyos meghatározott és ily módon elhelyezett összeget kíván a választói jog alapjául.

Fischer (közbeiktált): Soknak a harisnyájában van a pénz.

Papp Géza: Az önálló iparosoknál beszerzendő adatokat még azzal kívánja kiegészíteni, hogy az is

feltűntessék, hogy melyik foglalkozás van képesítés-hes köve és melyik nem.

Az értekezlet tagjai közül többen nem lévén föl. jogyezve, Tisza István él a szárszóval.

Tisza István kijelenti, hogy az elmondottak beható tárgyalás alapjai lesznek. Felkéri azokat, akik irásban óhajtanak javaslatot benyújtani, hogy azt minél előbb tegyék meg. A törvényjavaslat benyújtásának idejére vonatkozólag kijelenti, hogy azt olyan időben óhajtja a Ház elé vinni, hogy az alatt a három év alatt, ami még hátra van e ciklusból, le is tárgyalhassák. Holló beszédére reflektálva, kijelenti, hogy szerinte egységes cenzusról nem lehet beszélni, mert a főfoglalkozásai ág lehet csak a helyes zsinórmérték a ennek alapján és a társadalmi osztályok szerint kell a cenzust megállapítani.

A nemzetiségi szempontokról szólva, a következő kijelentést teszi: Azt hiszem magunk között vagyunk és mindannyian teljesen egyetértünk abban, hogy a választói jog kiterjesztésével a választók zömét ne gyarapítsuk olyan elemekkel, akik e jogot agitációs célra akarnák kihasználni. De viszont az egyenjogúság rovására sem akarunk a magyarságnak előnyöket szerezni. Mi ismerjük a veszélyes kerülőket és azt hiszem, néhány erőlyes intézkedés is elegendő a tu kapások megállítására. Nem tartom tehát helyesnek, hogy a statisztikai adatok kimutatásánál az anyanyelv is figyelembe vessék. Ami a dolog ökonómiai részét illeti, erre nézve már a napokban érintkezésbe fogok lépni a statisztikai hivatal igazgatójával és megkezdjük a konkrét munkát. Kijelenti még, hogy az adatokat, valamint a legközelebbi ülés napját — mely előre áthatólag csak néhány hét múlva lesz — közölni fogja az értekezlet tagjaival.

Végül tudatja, hogy érintkezésbe fog lépni a képviselőház elnökével oly célból, hogy a legközelebbi ülés a képviselőház egyik alkalmas helyiségében lehessen. A miniszterelnök még köszönetet mondott az értekezlet tagjainak pontos megjelenésükért, nemkülönben érdeklődésükért. Ezután az elnök lelkes éltetésével az ülés esti nyolc órákor véget ért.

KÜLFÖLD

Osztár delegáció. Bécsből jelentik: Az osztrák delegáció költségvetési bizottsága ma a megszállott tartományok hitelét tárgyalta. Az előadói jelentés előterjesztése után Burján közös pénzügyminiszter Bosznia és Hercegovina gazdasági fejlődését ismertette. Előadta, hogy negyven millió korona hitelre lesz szükség, amelyet a közvetett adók jövedelméből vél fedezhetni. Beszede további folyamán a közös pénzügyminiszter hosszabb expozé terjeszt elő, melyhez Tollinger, gróf Kottulinski, dr. Sylvester és Kravars hozzászólnak, mire újból Burján közös pénzügyminiszter szól és kijelenti, hogy követni fogja elődjének sikertől koronázott, bevált közigazgatási politikáját. Foglalkozik a vasuti kérdéssel, mely a tanünyozás stádiumából az idén kerül ki és a megvalósítás felé halad. A feleletek kérdéseire vonatkozólag kijelenti, hogy nincs kifogása a Boszniában élő feleleteknek egyikének vagy másikának adandó autonómia ellen és hogy e kérdéssel a görög keletiek tekintetében már sokat foglalkoztak. Végül szót tesz a miniszter több ipari kérdést és hajlandónak nyilatkozik, felelni a hozzá intézendő kérdésekre.

A fehér kéz.

Budapest, január 20.

A fehér kéz hosszú és hatalmas. És ahová ér, ott megdermed az élet, ott megfagy a virág és elhervad a fű. A fákról lehullanak a levelek és a száraz galyákról elszáll a madár. A madár elhallgat, de felhallgat a billinesnek oszorgása és a láncoknak zörgése. És a fehér kéz mind messzibbe és messzibbe nyúlik. Hol a Boszporusz mellett alvó „beteg embert” riasztja fel álmából, hol a Balkánok gurgulátja szét lázító rubeleit, hol messzi Ázsiában hajszolja fel a háború rémeit. A fehér kéz feltehetően. Mind gyakrabban tűnik fel olyan területeken, amelyeken látszólag nincs semmi keresnivalója. Ugynevezett nyugoti kulturálmokban, melyekben nagy és k's állású férfiak, rakéta helyett a szabadság és egyenlőség frázisait puffogtatják ünnepléses alkalmakkor. Am ha az ünnepségek vége és az éjjelek tömege eloszlott, ravasz mosolyal sietnek valamelyes sötét zugba, a hová nem sűt a napfény és ahol hódoló alázattal fogadják a fehér kéz szorítását. A fehér orosz kézet, melybe gyanus nevekkel teli listákat oszdatnak, a listák után pedig elhózzák az élő embereket is, akiknek a nyakat aztán kéjőli reszketve szorítja össze a fehér kéz.

Igy tűnt az ki a tegnapi német birodalmi gyűlésen is, a szocial-demokraták egy interpellációjából. Haase képviselő felindulástól remegő hangon bizonyította be, hogy az orosz kormány óriási arányú kémrendszert tart fenn Németországban. A kitűnően szervezett titkos rendőrség élén egy Harting nevű ember áll, ki miniszteri fizetést, 36.000 márkát kap évenként és kit alantjai excellenciás urnak szólítanak. És méltán, mert bafalma félelemes. Közéje vakon engedelmeknek parancsainak. Ákölcsökkel behatolnak magánlakásokba és felhatalmazások hamisítanak, hogy a posta révén magánlevelek birtokába jussanak. Midőn Krassikovnak, egy Berlinben lakó orosznak dolgozószobájában Upának, az orosz statisztikai hivatal főnöke címére bukkantak, erről azonnal értesítették a pétervári hatóságokat — és az eredmény az volt, hogy Upát elfogták és adminisztratív utou száműzték. De nemcsak az oroszokra terjed ki ennek a titkos rendőrségnek figyelve, hanem olyan német állampolgárookra is, akiknek címére orosz nyomtatványok érkeztek és akik ezeket a nyomtatványokat továbbküldték. Feljelentették őket a német rendőrségnek és ez az illetőket hónapokon át tartotta vizsgálati fogságban. Sőt a német rendőrség az oroszok iránti vár hódolatból még az orosz spóikén is teljes bürgőségben. Így nemrégiben több orosz diákok tartóztatott le egy charlottenburgi vendéglőben, akiket aztán Varsóban hosszú vizsgálati fogság után szabadonbocsátottak, mert semmiféle gyanusat nem tudtak rájuk bizonyítani. A német földön élő oroszoknak kiutasítása napirenden van — és ami a legszörnyűbb — ezeket a szerencsétleneket az orosz határa szállítják és minden ok nélkül az orosz hatóságoknak szolgáltatják ki.

A konzervatív párt kivételével, az egész birodalmi gyűlés a legnagyobb felháborodással hallgatta ezeket a fejtegetéseket. Ez a felháborodás aztán valószínű megbotránkozásá nőtt, mikor báró Richthofen, külügyi államtitkár nem is tagadta, hogy Németországban ilyen orosz kémszervezet működik. Csak az nem igaz, ugymond, hogy tagjai büntényeket követnek el és lakásokat törnek fel. Szerinte semmi ok nincs az orosz titkos rendőrség működésének megállítására. Sőt a német rendőrség hazafias kötelességet teljesít, mikor támogatja orosz kollégáit az anarchisták elnyomásában. Ami pedig a kiutasításokat illeti, hát a német kormány nem járhat el helyesebben, mint ha ezeket a gyanus elemeket az orosz határa szállítja. Ezután is úgy fog tenni, mert anarchistákkal szemben nincs értelme a szentimentalizmusnak.

Báró Richthofen beszédére a megbotránkozás morálja hallzott fel mindenfelől. Az első, aki koményen visszautasította az államtitkár érvelését az öreg Bebel, a német szocial-demokraták világhírű vezére volt. Kiméltlen szavakkal vágta Richthofen szemébe, hogy amikor oroszainaknak nevezte a német földön élő oroszokat, olyan ráfogással élt, melynek nincs semmi alapja. Mínt hogy Oroszországban nincsenek is anarchisták. Az olyan embereknek pribékjeik kezébe való kiszolgáltatása pedig, akik nem vételek semmit az ország törvényei ellen, egyszerűen kvalifikálatlan barbárság. Azt pedig, hogy Németországban tanulmányiakkal foglalkozó diákokat vadállatokként hajszolnak, nem nevezheti másnak mint az egész kulturvilág szégyenének és gyalázatának!

Dörög taps jögedta az oroszlanfeji szocialistavezér szavait. Elítélő nyilatkozatához sorban csatlakoztak a pártok vezérei... De ez mind csak szó, szó. A tény pedig az, hogy a fehér kéz immáron Németországban is megkezdte pusztító munkáját, már ott is hervasztja a szabadság virágait. És, hogy ambiciója még mindég nincs kielégítve, azt szomorúan bizonyítja az az orosz jelentés, melyet éppen az öreg Bebel olvasott fel a német birodalmi gyűlésen és melyből kiténik, hogy Oroszország olyan intézkedéseket tervez, melyek lehetővé teszik, hogy a szomszéd államokban rendszeres házkutatások tartsanak. Így válik csak lehetővé az okuak a hivatalnoknak folkutatása, kik állandóan orosz hírekkel látják el az újságokat... Melyek lesznek azok a szomszéd államok? Az öreg Bebel említette Ausztria-Magyarországot is: Ki tudja? Ha Németország, Bebel szavai szerint, arra vállalkozott, hogy Oroszország csizmatisztítója legyen, vajjon mire fognak azok az államok vállalkozni, melyekről vezér:rfiai nem mernek olyan büszke szavakat hangoztatni, mint a minap Bülow a maga hazájáról, mikor beszédét így lejezte be az urak házában: „A király a legelső Poroszországban Poroszország a legelső Németországban. Németország a legelső a világon!” Amely szavak keltette önbizalmat azonban lehűtötte most kissé Bebel kommentálása, ki nagyhatásu beszédét a következő kérdéssel és felelettel végezte: Miben legelső? Az Oroszország előtt való meghunyászkodás versenyében.

Bizony a fehér kéz mindmesszibbe nyúlik és ha legkészségesebb segítőitására, a mindenütt elnyomuló fekete reakcióra gondolunk, mi is aggodalommal nézhetünk feléje. Másrészt pedig igaz örömmel

füdvölünk minden olyan mozgalmat, mely e fehér kéz elé gátat igyekszik emelni, mert minden ilyen mozgalom, a mi legdrágább kincsünknek és legnagyobb erőnknek: a szellemi szabadságnak épít sánokat és bástyákat.

Az orosz-japán konfliktus.

Budapest, január 20.

Az orosz elkekeredés mind hangosabban és mind leplezetlenebbül nyitakozik meg. Még pedig nemcsak a japánok ellen, hanem az egész világ ellen. Szóval, Oroszország hangulata az igazi elkekeredett ember hangulata. Gyanus neki mindenki, aki él. Elsősorban persze Anglia ellen ingerült, amelyről Pétervárról azt jelentik a *New-York Herald*nek, hogy az orosz közérzés szerint Oroszországnak nem annyira Japánnal, mint inkább Angliával kell harcolnia és hogy az egész viszály oka az angol-japán szövetség. De ugyanezen jelentés szerint nemcsak Angliára, de az Egyesült-Államokra is nehezelt az orosz kormány, sőt, ami még ennél is furább, az orosz *Szvjat* Franciaországot is elítéli és a következő szavakkal korholja megatartását: A francia kormány éppen abban az időben folytat angolbarát politikát, mikor Anglia a legelleneségesebb indulattal viseltetik Oroszországot iránt, pedig a Combes-minisztérium csak játékosan üz Franciaországgal; mert nem tekintve azt, hogy Oroszország az egyedüli és őszinte szövetségese Franciaországnak: az orosz fegyver minden esetleges veresége az angol-japán flottával szemben föltétlenül megrázkódtatná Franciaország állását is Toukingban és Hátsó-Indiában.

Az elkekeredés mellett természetesen mást is tesz Oroszország. Részben a békehangulatot próbálja erősíteni és Pétervárról küldött jelentésekkel arról igyekszik a világot meggyőzni, hogy a cár mindent elkövet a béke biztosítására, másrészt lassan-lassan folytatja hadikészülődéseit, hogy abban az esetben, ha nem sikerül a japánokat kapacitálnia, ne a győzelem minden reménye nélkül induljon a háborúba. A háborúba, mely szerintünk még most is majdnem elkerülhetlenné látszik, és az igazságot a *Times* pétervári tudósítójának felfogásában látjuk, ki nagy pesszimizmussal nyilatkozik a helyzetről és azt jelenti, hogy Európa optimizmusa csak onnan eredhet, hogy nem ismeri a japán válaszejegyzéket, amelynek hangja rendkívül energikus, egy hajszálnyira sem tér el az előbbi követelésektől s kijelenti, hogy ha Oroszország nem enged, úgy Japán más módon lesz kénytelen érdekeinek megvédelmezéséről gondoskodni. Hogy a más mód fegyvert jelent, azt legjobban az orosz kormány tudja és azért a nagy békehangulat mellett tizenegy orosz gyalog-zászlóalj és megfelelő lovasságot meg tüzseréget küldött a koreai határ felé. Ugyanekkor, hogy port hintsen az európai közvélemény szemébe, a *Novoje Vremja*-ban azt fejtegették, hogy semmi kifogása nincs az ellen, hogy Japán megszeresse Dél-Koreát, csak hogy szerinte ennek nincs semmi értelme, mert a felszíntelen olyan helyzetbe jutnak, hogy az egyik oldalról teljes erejével rája nehezedik az orosz politikai organizmus egész tömege, a másik oldalról pedig csak a tenger áll előttük.

Hát erre azt feleli Japán, hogy elsősorban ne fájjon Oroszországnak az ő feje, másodsorban pedig Japánnak a mandurjai követelésekkel éppen az a célja, hogy ama bizonyos egyik oldal ne nehezédjék rá olyan elnyomó erővel az orosz politikai organizmus egész tömege. És bizonyos, hogy Japán el is fogja érni ezt a célját. Oroszország *Alexejev* utján máris mosakodik mandurjai magatartását illetőleg. A vitéz tábornok ugyanis azt mondotta a *Daily Mail* tudósítójának, hogy Mandurhia kiűrését már félévvel eelőtt elrendelték, a végrehajtást azonban Kína magatartása, főképpen pedig a pekingi japán követ fondorkodása megakadályozta, mire Oroszország a *kiűrés* parancsot visszavonta. Ami azt akarja mondani, hogy amit ideiglenesen visszavont, azt kellő időben újra elrendelheti. A kérdés már most csak az, hogy mikor. Egyhamar nem, az bizonyos, mert *Alexejev* adatlása azt is kijelentette, hogy a jelenlegi kormány alatt még *Mukden* és *Antung* megnyitását sem fogja Oroszország megengedni. De hát kinek nem fogja megengedni? Hisz ez most már az Egyesült-Államok ügye. És a kínai császár már ratifikálta az erre vonatkozó szerződést. Azt hiszik, hogy *Alexejev* adatlása kissé túlléte a célon. Oroszországnak aligha lesz kedve, Japán és Anglia mellett, még az Egyesült-Államokat is maga ellen ingerelni. Az orosz diplomácia nem érez lába alatt biztos talajt. Kapkod ide, kapkod oda. A legokosabban és legjózanabban az az orosz államférfi fogja fel a helyzetet, aki egy újságírónak a következőket mondotta: Kár volt magunknak Kelet-Ázsiában azt a levelet megfogoznunk. Azt mondják, hogy szükségünk van tengeri kijáratra. De hiszen ott van Vladivosztozk. Mire való tehát Port-Arthur? Erre azt mondják, hogy Vladivosztozkban befagy a tenger. De hiszen valamennyi orosz tenger befagy. Erre

én azt felelem, hogy jégtörőink vannak, a hajók tehát akadálytalanul jöhetnek-mehetnek. És mi akadályoz bennünket abban, hogy áruinkat a Fekete-tengeren szállítsuk el? Igaz ugyan, hogy már most nem mondhatunk többé le Mandsuországról, már a vasut miatt sem, de lehetetlen, hogy a kereskedelmet kizárólagosan Oroszország számára biztosítsuk. Mandsuországról örökös veszekedés tárgya lesz Oroszország, Japán és Kína között. Ostobaság azt hinni, hogy Japánal könnyen fogunk végezni. Igaz ugyan, hogy Oroszország kolosszus, Japán pedig törpe, de ha engem kérdeznének, hogy melyikük az erősebbik, úgy hamar kész volnék a felelettel. Nem szabad a dolgot olyan könnyen venni.

Bizony nem szabad. De nem is lehet. Mert Japán bámulatos energiával készülődik. Mint Genuából jelentik, Japán ott ismét két nagy gyorsjárata szállítóhajót vásárolt, és mint megbízható forrásból származó hírekből kitűnik, pénzzel bőven el van látva. És a pénz felig nyert bábort. A másik felét pedig a nagyszerűen felszerelt japán hajóhad és kitűnő gyalogság fogja valószínűleg megnyerni. Hogy a hivatalos Oroszország is így ítéli-e meg a helyzetet, ez abból a jegyzékből fog kitűnni, mely állítólag már e hét végén elkészül.

HIREK

Budapest, január 20.

— **BUDAPESTI NAPLO.** Január 15-ikén új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatásuk a megújításról idejékorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— **Gizella hercegnő Budapestén.** Bécsből jelentik, hogy *Gizella* bajor hercegnő tegnap este visszatért Znaimból s ma délelőtt leánya látogatására Budapestre utazott. A hercegnő holnap este ismét Bécsbe érkezik, ahonnan 22-ikén Münchenbe utazik.

— **A svéd király Abbáziában.** Bécsből táviratozta tudósítónk, hogy *Oszkár* svéd király számára kibérelték a Villa Jeanette-et Abbáziában három hónapra. A svéd király tavaszal utazik Abbáziába. Ferenc József király, Mária Jozefa főhercegnő és a szász király meg fogják látogatni Oszkár királyt. György király néhány hétig fog Abbáziában maradni.

— **Lónyay grófné öröklési pöre.** Brüsszelből jelentik, hogy gróf *Lónyay* Elemérné az anyja hagyatékának dolgában indított pörben újabb elhatározó lépésre szánta magát. Mintegy tiltakozásul az ellen, hogy *Lipót* király minden ingatlan jövedelmét a nemzethez ajándékozta, s ez immár törvénynyé lett, indított eljárást a grófné. Ha a királyi szülők vagyonközösséget kimutatják, *Lónyay* grófné örökségére kerekasztalban tizenötmilliót tesz. Ügyvédje a pörben, amely február 9-ikén kezdődik: *Janson* Pál radikális képviselő.

— **A szultán ajándéka.** Berlinből jelentik, hogy karácsony előtt négyszázhuszonkét láda érkezett oda Konstantinápolyból. A ládákban volt a szultán ajándéka, a suttai kastély homlokdisza. Az ajándékot a Frigyes császár-muzeumban helyezték el.

— **A szorb testőrség parancsnoka.** Belgrádból táviratozzák, hogy a király *Kosztics* szászadost a királyi testőrség parancsnokává nevezte ki. Ez a kinevezés is annak a jele, milyen keveset használt a hatalmak belgrádi képviselőinek elutazása. *Kosztics* ugyanis, mint a király főhadsegéde nevezetes szerepet játszott Sándor királynak és Draga királynénak meggyilkolásánál.

— **Teleki-Bede affér.** Gróf *Teleki* Sándor képviselő, aki lemondott a képviselőházban viselt jegyzői tisztségéről, lemondásának okait elmondva *Bede* Jób hírlapírónak, aki a beszélgetést megírta lapjában. Gróf *Teleki* Sándor megcáfolta a közléseket, mire *Bede* Jób ma nyilatkozatot tett közzé, amelyben fenntartotta közléseit, és nyilatkozatát így vezette: *Gróf Teleki Sándor hazudott!* A gróf e sértő szavakért ma a képviselőházban *Dániel* Gábor és *Komjathy* Béla képviselők útján lovasias elégtételt kért *Bede* Jóbtól, aki szintén megnevezte segédeit. Az ügyet valószínűleg párbeszél intézik el.

— **A Képzőművészeti Tanács új tagjai.** Az Országos magyar képzőművészeti Tanács állandó bizottsága szombaton ülést tart, amelyen a szakbizottságokba be fogja osztani *Wlassics* Gyulát, gróf *Teleki* Sándort és *Alexander* Bernátot, a tanács újonnan kinevezett tagjait.

— **Mannlicher lovag meghalt.** Bécsből jelentik tudósítónk, hogy *Mannlicher* Ferdinánd lovag, a róla elnevezett puská feltalálója, ma ott 56 éves korában meghalt. Mainzi születésű volt, de már fiatalon Ausztriába került, ahol 1886-ban az északi vasut főmérnöke lett s már akkor sokat foglalkozott ismétlő fegyverek szerkesztésével. Mérnöki állását 1888-ban otthagyta és megszerkesztette a híres Mannlicher-fegyvert, amely több magától működő ismétlőfegyvernek lett mintája és hadsergünket megfelelő kiserletek után az általa feltalált puskával szerelték föl. A véderőnek tett szolgálatai elismerésül 6 felsegő kinevezte az urakháza tagjának. Szivbajos ember volt, de orvosai sem hitték, hogy oly közel van halálá. Tegnap délután még kikocsikázott, onnan visszaterve, ágyba kellett fektetnie és éjfél után tizenöt perccel meghalt. Szivszélhűtés oltotta ki életét. Halatosa túlélt öt, míg jobbat nem találnak föl hadsergünk számára.

— **Egyetemi hallgatók tandíjmentessége.** A budapesti tudományegyetem jogi karán már elintézték a tandíjmentességért folyamodott hallgatók kérvényeit. A döntés, mint értesülünk, ezúttal sem kellett teljes megnyugvást, mert sokan, akik indexükben igazolt előmenetlük révén számíthattak a tandíjmentességre, vagy teljesen elutasították, vagy csak féltandíjmentességet kaptak. Kivánatos, hogy az egyetemi tanács végre olyan megoldást találjon, amely minden jogos igényt kielégít.

— **Fűszerkereskedők lakomája.** A fűszerkereskedők egyesülete ma este diszvacsorát rendezett a Kerepesi-út 8-ik szám alatt lévő új helyiségeiben, abból az alkalomból, hogy m. n. araktárát megnyitotta. A lakomára meghívták azokat a kereskedelmi akadémiai tanárokat, akik szakszerű felolvasásokat tartottak az idejében az egyesületben. Kivülük jelen voltak még *Geléri* Mór kir. tanácsos, az Iparegyesület elnöke, *Tschögl* Henrik, *Mauthner* Adolf stb. Az első felkötésűt *Vogl* Adolf, az egyesület elnöke mondta s rákövetve az egyesület alapításának történetét *Tschögl* Henrikre, *Mauthner* Adoltra, az egyesület kezdeményezőire és *Gelléri* Mór kir. tanácsosra emelte poharát. Utána *Geléri* Mór beszélt, az egyesületet köszöntve fel, amelynek nagy és nemes hivatása van. Beszétét még: *Mauthner* Adolf, *Tschögl* Henrik stb. A kedélyes lakoma a késő éjjeli órákban ért véget.

— **A drótnélküli táviró terjedése.** Rómából jelentik, hogy Olaszország és Montenegró között április elején nyílták meg a drótnélküli táviró-forgalmat, amely *Bari* és *Antivari* állomások között fog lebonyolódni. A megnyitásra az olasz királyi ház *Bariba* fog utazni és az első drótnélküli táviratot *Viktor Emánuel* király intézi apósához, *Nikita* fejedelemhez, aki viszont *Antivariból* fog válaszolni.

— **Prohászka Ottokár előadása.** Dr. *Prohászka* Ottokár, az ismert egyházi szónok január 21-ikén konferenciát tart kizárólag a papság részére a *Damjanich*-utca 50. szám alatt lévő kongregációs házban.

— **Osztrák miniszterek kitüntetés.** Bécsből jelentik, hogy a király dr. *Wittek* Henrik vasuti és dr. *Böhm-Bawerk* Jenő pénzügyminiszternek a *Lipót*-rend nagykeresztjét adományozta.

— **Tanítógyűlés.** Igéről táviratozzák: A szepesi tanítóegyesület mai közgyűlésén több érdekes felolvasás volt. Dr. *Hajnosz* József kir. tanfelügyelő a népoktatási törvényrevizióról, *Katscher* Ede a fizetésrendezés kérdéséről, *Löwy* Mór a nyugdíjzabályozás ügyéről értekezett. A közgyűlés Berzevics közoktatásügyi miniszter táviratához üdvözölte.

— **Betegek szórakoztatása.** Az Erzsébet-szánatórium igazgató-főorvosa megengedte a művészek és műpártolók körének, hogy a betegeket a művészekben való oktatással szórakoztassa. Vasnap délelőtt már négyen ki is mentek a művészek és műpártolók köre részéről a szánatóriumba és megkezdték működésüket. *Huszár* Ilona a női betegeket, *Zichy* István a férfi betegeket oktatta a testésben, *Vidéky* Apollónia főlovasolt és *Veress* Árnka harmóniumon játszott. A betegek jól mulattak és halásan megtapsolták a művészi előadásokat.

— **Sándor szorb király hivatékát teljes rendben boncolították le.** Azok a hitezők, akik rendes szállítói voltak a szorb udvarnak és követeléseiket annak rendje és módja szerint ide e korán bejelentették, nagybörzést már megkapták követeléseiket. Mint értesülünk, Sándor király legközelebb budapesti udvari szállítóinak, két Dorotya-utcai cégnél, *Brachteld* F. cs. és kir. udvari uridivat-szállítóinak és *Neulander* K. és testvérei, udvari szobáknak jelentékeny követelést a minap *Natalia* királyné az utolsó fillérig kifizette.

— **A tanerők elhelyezéséről.** A főváros központjában (Károly-kört 17. ll. em.) egy minden tekintetben megbízható iroda létezik, mely a tulajdonos, *Lapides* József vezetése mellett s felügyelete alatt lelkiismeretesen intézi a tanerők elhelyezését.

— **Az obstrukció szalmaövegével.** Hogy a parlament szalmaövegeket fog valaha produkálni, erre ugyan senki se gondolt. Megtörtént azonban a póttartalékok behívása s ezer meg ezer asszony jutott szalmaövegességre. Ezzel azonban nincs még vége a dolognak. A póttartalékok feleségén kívül másokat is fenyeget a szalmaövegesség nehéz keresztje. Erre ma figyelmeztette az érdekelteket a honvédelmi miniszter. Rendeletet adott ki a miniszter a harmadik korosztályból kilépett állításkötelesek nősülése tárgyában. Tudvalevőleg a hadköteles-kors a harmadik korosztályból való kilépés előtt nem szabad nősülnie a magyar legénynek kivételével azoknak, akiket az újoncállításnál töröltek vagy a harmadik korosztályban be nem soroztak. A véderőtörvény paragrafusai mindezt világosan megmondja, de ez a paragrafus se számított ilyen kivételes viszonyokra, amintben tavaly óta leledzik az ország. A miniszter szóvá teszi rendeletében a kivételes helyzetet. Az 1880-ik évben született legények 1903. év végével a harmadik korosztályból kilépett már, azonban, — mint a rendelet tapintatosan megjegyzi — „tőlük nem függő okok miatt eddig elő nem állíthatóak”. Már most ezek a harmadik korosztályból kilépett fiatal emberek, akiket azonban hadseregben még nem soroztak, egyre-másra folyamodnak nősülési engedélyért. A honvédelmi miniszternek erre ez a válasza: — Kár a költségért! — Kár pedig azért, mert a miniszter elismeri ugyan, hogy ezek a harmadik korosztályból kilépett házasulandók megnősülhetnek, de ime itt a nászajándékuk:

Állításkötelezettségüknek azonban utólagosan eleget tenni s így besoroztatásuk esetében, a házasságkötésük folytán keletkező hátrányokat is viselni tartoznak.

Megeshetik hát ebben a farsangban, hogy a mézeshetek első napjaiban három esztendőre kell elhagynia férjüremnek új fészéket. Es szalmaövegességben marad néhány bátor menyecske, aki mitsem törődve az obstrukcióval, örök hűség esküdtöt annak a legénynek, aki bár törvény szerint már nem megy a sorozó-bizottság elő, az idén mégis elő kell állnia a rendes korhatáron túl is. Szomorú sors ez, érzi a miniszter is, ezért figyelmezteti a közigazgatási bizottságot, hogy ezeknek a legényeknek magyarázza meg, mi vár rájuk: háromszentdeli kemény katonáskodás, miközben bus magányosságban ül otthon a menyecske. Ha ugyan bus magányosságban ül...

— **Letartóztatott pénzhamisító.** A rendőrség letartóztatta *Vucs* Máttyás 50 éves munkáiban kömüvest, aki a *Petneházy*-utca 62. számú lakásán már hosszabb idő óta hamis koronásokat gyártott s azokat büntetésével forgalomba hozta. Lakásán több gipszöntvényt ölmot, cinket és egész csomó hamis koronást találtak. *Vucs* Máttyás hamis pénz forgalombahozatala miatt már többször volt büntetve.

— **Halálhír.** *Füredi* József, a vidék egyik legkiválóbb szimfonikus, ki legutóbb az aradi színházban volt tagja, ma délután 8 órakor temették el a *Mária*-utcai klinika halottasházából, a református egyház szertartása szerint. Az elhunyt koporsóját a gyászoló családon kívül a fővárosi színházak tagjai vették körül. A beszentelés után dr. *Fodor* Oszkár, a Népszínház főtitkára mondott meleg hangon beszédet. A Népszínház, Magyar Színház és Király-Színház egyesített énekkara megragadó gyászdalet énekel. Az elhunyt héttagú családjának felszólására széleskörű akció indult meg. Az adományok a színházak igazgatóihoz küldhetők.

Nicholson W. Fülöp, a *Nicholson*-gépgyár részvénytársaság ipartelepének megalapítója és elnöke rövid szenvedés után 64 éves korában meghalt. Az elhunyt harminc évvel ezelőtt mérnöki tanulmányait belejezvé, Angliából származott hozzánk és megalapította gépgyárát, amely a maga nemében az első közé tartozott. Szaktudásával, szorgalmával csakhamar olyan iokra fejlesztette, hogy gyártmányai keresettek lettek nemcsak nálunk, de a külföldön is. Utóbb megnősült és magyar állampolgár lett és tevékeny részt vett Magyarország ipari életében. Előke volt a *Káláni* Vasművek Részvénytársaságának, a budapesti mészégető-gyárnak, valamint a *Brassói* Faipar Részvénytársaságának.

Barmaper Benjamin tegnap hatvanhárom éves korában meghalt Budapesten. A halottát, aki nagyszámú család gyászol, ma temették el a *Huszár*-utca 6. sz. gyászházban.

— **Letartóztatott betörőbanda.** A rendőrség ma letartóztatott egy négy tagból álló betörőbandát, amely csupa rovtól multu emberből áll. *Herczka* Fülöp, *Steiner* Armin, *Dónáth* Mór és *Singer* Armin a banda tagjai. Az orgazdájuk *Lusztig* Ferenc ócskavaskereskedő, akinek a *Karpenstein*-utóban lévő lakásán halomszára találtak a lopott holmit. A betörők két hónap óta folytatták mesterségüket. *Lusztig* lakásán találtak egy 1500 koronáról szóló váltót is, amelyen *Hoffenberg* Antal az elfogadó.

Nem panaszkodik többé Erényi-féle „Ichtliol-Salicyllal” egy kísérlet tesz. Szagtalan.

Ára 3 korona utasítással. Szétküldi: Diana-grógyasztartó, Károly-kört 5. Féraktár: Török József, Király-utca 12. Egger gyógtár, Váci-kört 17

— **Reisner János halála.** Nagy veszteség érte Szeged város társadalmát. Egy kiváló érdemekben gazdag tagja Reisner János, a Somogyi-könyvtár tudós igazgatója az éjjel hirtelen meghalt. A megboldogult férfinév neve összeforrott Szeged város utolsó harmincesztendőjének történetével, mert Reisner minden agitálásával, becsavagyával és tudásával szolgálta Szeged város érdekait és kevesen vannak, akik nála nagyobb buzgalommal és nagyobb sikerrel fáradoztak volna az alföldi metropolis kulturális életének fellendüléséért. Szeged társadalmá mélyen fájálja a derék ember halálát és minden középületről, sok magánháztól fekete lobogók hirdetik a lakosság részvétét. Szeged város tanácsa mai rendkívüli ülésén elhatározta, hogy *Reisner* a város halottjaként a kulturpalotából temetteti, amelynek létesítése szintén a megboldogult agitálásának köszönhető.

Reisner János Szegeden született 1847. január 30-án. Középiskoláit Szegeden végezte el, aztán Budapesten és Pozsonyban halgatta a jogot, 1871-ben ügyvéd lett, egy évvel később szülővárosa jegyzőnek, majd 1875-ben főjegyzőnek választotta meg. Az 1876-iki árvíz-védelem alkalmából királyi elismerést, az országos kiállítás alkalmából pedig koronás arany érdemkeresztet kapott. 1882-ben főjegyzői állásáról lemondott és a Somogyi Károly esztergomi kanonok által Szegeden alapított nyilvános könyvtár igazgatóságát vállalta el. 1883-ban a város újjáalkotása körüli szerzett érdemeiért a király a Ferenc József-rend lovagkeresztjével tüntette ki. Számos értékes történelmi munkát írt, a többi között Szeged város megbízásából megírta Szeged történelmét négy vaskos kötetben. Buzgó gyűjtésekkel megvetette a szegedi múzeum alapját, amelynek igazgatója lett. A Dugonics-Társaságnak alelnöke volt.

— **Fülvadás.** A Csallóközök Köré ma este a Japán-kávéház külön termében fülvadás-estét tartott szépségű közönség jelenlétében. *Bródy Mihály* személynéket mutatót be legközelebb megjelenő verseskönyvéből, majd dr. *Radó Manó* feltegetelt népszerű orvosi dolgokat rendkívül élvezetes előadásban.

— **A javíthatatlan.** *Lerf Mihály* bádogost még a múlt esztendő április havában vitriollal leöntötte a felesége, *Barta Mariska*. Az asszony a merénylet után összeesomagolta a férje holmiját és megszökött a fővárosból. Pár héttel ezelőtt *Barta Mariska* visszajött a fővárosba és felkereste a férjét a Csengeri-utca 12. számú lakásán. *Lerf* megbocsátott az asszonynak s együttéltek azóta. Az asszony azonban újból féltékenykedni kezdett s megfenyegette a férjét, aki úgy megijedt a fenyegetéstől, hogy a rendőrségre szaladt, ahol elárulta, hogy a felesége itt van s kijelentette, hogy lementarja ellene a feljelentést. A rendőrség erre ma letartóztatta az asszonyt.

— **Uj népkör.** *Hosszu-Pályi* községben hatvan tagból álló olvasókör alakult. A kör elnöke *Szabados Bertalan*; alelnök *Kiss Sándor*; jegyző *Csornai Lajos*; pénztáros *Uj. Rákóczi József* és könyvtáros *Deák Sándor*. Diszelnökül *Szabó Sándort* választották meg.

— **A megkerült turisták.** *Leoben*ből részletes tudósítás érkezett dr. *Nabel* és dr. *Leibelt*nek megmeneküléséről. A mentő expedíció egyik tagja mondotta el a következőket:

— Korán elindultunk, hogy lehetőleg elérjük a turista-menedékházat. Csak nagynehezen érhetjük el az ugynevezett „Lépcső“-t. Amint azonban tovább mentünk néhány lépéssel, egyszerre egy lábnyomot pillantottunk meg, majd egy másikat, s abban a pillanatban feljöttünk, tudtuk, hogy csak az eltűnt nyomain lehetnek. És kiáltásainkra csakhamar felelték is, s néhány peró múlva már egész alakjuk látható lett. Egy bányászakadémikus rögtön lesietelt *Prebich*be, hogy hirtelenben mindenfelé eltelegrafálja az ürvendés hírt, elsősorban a megkerült turisták családjaiknak. Félitlenkettőkör érkezünk meg, s az egész város künn volt a vasutnál *Hoffmann* tanárral, a gráci alpesi mentőtársulat tagjaival, akik éppen reggel érkeztek meg, hogy reggel csatlakozzanak az expedícióhoz.

Dr. *Leibelt*nek teljesen épen menekült meg, dr. *Nabel*-nek a *ylt füle* és az egyik *ujja ragyott* le. Dr. *Leibelt*nek ezekben mondta el eleményeit:

— Szombat este fénylő órákor szörvencsésen elértük a menedékházhoz és vasárnap reggel akartunk visszatérni. De olyan *heves vihar* dühöngött, hogy nem akartunk nekikenni a biztos halálnak. A vasárnapot tehát a kunyhóban kellett töltenünk. Hétfőn reggel megint megpróbáltuk, de a rettenetes orkán és a hófúvás megint csak visszakergetett bennünket. El voltunk most már készülvé rá, hogy több napot kell elöltötenünk a kunyhóban. E szerint is rendezkedtünk be. Élelmiszereinket testvéreink megosztották, persze a legnagyobb takarékossággal osztottuk be. Tüzelőanyagunk azonban olyan kevés volt, hogy csak este hat óráig fűthettünk. A kávénkat borsesz-szélágnál melegítettük fel. Az éjszakát is tulnyomóan átvirrasztottuk, s mindvégig olyan *heves orkán* dühöngött, hogy a kunyhó falai csak úgy ropogtak. Azt hittük darabokra szakad. Éppen

ezért kedden reggel elhatároztuk, hogy minden áron utnak indulunk. Az idő egy kicsit szelidebb is lett és így fénylőkor elindultunk. A „Lépcső“-alatt aztán találkoztunk a mentőcsapattal, s hogy milyen örömet éreztünk, amikor újra embereket pillantottunk meg, arról bizonyára nem kell beszélnem.

— **Építészünk sérelme.** Nagy és jogos forrongás okoz a magyar építések körében az a hír, hogy a kolozsvári Nemzeti Színház építésének alapjául a *Fellner* és *Helmer* bécsi építésztervét fogadták el. Már két év előtt kisértett ez a szándék, még pedig a budapesti Nemzeti Színházra nézve is. De akkor *Fichler Győző* interpellációja nyomán *Szell Kálmán* a parlamentben kijelentette, hogy idegen építéset tervét nem fogja elfogadni. A Magyar Építőművészek Szövetsége nyilatkozatot tesz ma közzé, melyben hivatkozik a magyar építéset magas színvonalára s a kolozsvári határozatot lealáználak és sérelmesnek mondja. A szövetség követeli a nyilvános pályázat kiírását s emlékeztet arra, hogy 1901-ben a Mernők- és Építész-Egylet közgyűlésén *Hieronymi Károly* a bécsi tervek elfogadása ellen azzal argumentált, hogy ma már e téren olyan szellemi erővel rendelkezünk, akiket a külföld elismerése is versenyképesnek tart s tehát e tervnek meg kell hiúsulnia. A szövetség a közvéleményre appellál s annak támogatását kéri, nehogy ez a különös és hirtelen módon megszületett határozat a magyar művészet sérelmére és a magyarság kárára megvalósulhasson. A magunk részéről a magyar építések elszólalását tökéletesen jogosultnak tartjuk. Az ő tudásuk teljes sikerrel vetekszik az osztrákokéval; nincs tehát semmi ok arra, hogy egy bécsi cég behurcolásával anyagi kárt tegyünk a nemzeti művészet érdekében, s a porig alázzuk a saját építészainket.

— **A zárai halott.** *Bécsi* tudósítónk telefonon azt jelenti, hogy *Komlóssy Jenő* főhadnagy bünténynek esett áldozatul. *Komlóssy* rendezett viszonyok közt élt, kitűnő tiszt volt és éppen most neveztek volna ki kapitánnyá. Az sem igaz, hogy *Komlóssy* egy zánoki korcsmáros leányával szökött meg. *Komlóssy*-nak viszonya volt egy bécsi asszonnyal, aki a főhadnagy után utazott s minden jel arra vall, hogy a főhadnagyot a tengerparton egy féltékenységi jelenet után a tengerbe taszították.

— **Farsang.** A *Jurista-bál*, melynek védnökei *Isabella* és *Augusta* királyi hercegnasszonyok, február 6-án, szombaton lesz. Jegyek a borítékos meghívó előmutatása mellett a bálbiztoság irodájában (*Deák Ferenc*-utca, Angol királyné-szálló) és a bál estéjéna pénztárnál kaphatók. A bál tiszta jövedelmét *Fadrus János*, a nemrég elhunyt nagy művész családja javára fordítják. — A *Belvárosi Polgári Kör* (Eskü-tér 8) január 23-án hölgyestet rendez. Jelenkezéseket a háznyar január 21-ig fogad el. — A *Budapesti Athletikai Klub* február 1-én, hétfőn hölgyestet ad. Jegyek a klub tornahelyiségében (*Rottenbiller-utca 37.*) kaphatók. — A *Zrínyi Ilona Kör* január 23-án, szombaton az *Óttthonban* (*Dohány-utca 76.*) zártkörű irodalmi estét tart. — A *Közbányai Réfségi Dalegyesület* január 24-én, vasárnap mulatságot rendez a *Wellner* szállóban. — A *Vöröskereszt Egyesület* érekegyjári fiókja január 30-án saját pénztára javára zártkörű táncestet tart az *Arany Orszádn-szálló*-ban. — Az *Oroszai Dalegyesület* január 24-én az *Alföld-szálló*ban kurucés-évelekkötött táncmulatságot rendez. — A *Budai Jóbáratok Köré* január 30-án a *Fácánban* álarcosotést ad. — A *Ludovika Akadémia* növendékei a jövő hónapban nagyszabású művészest rendeznek az akadémia disztermében. A rendezőség élén pávai *Vajna Gábor* parancsnok áll. — Az *egyetemi atlétik* báljának a rendező-bizottsága már széküldötte a meghívókat. Akik meghívóra számot tartanak, forduljanak *Lázár Ferenc* főpénztároshoz (*Központi Egyetem, Athletikai Klub*).

— **Testvéralkosság.** *Resicabányáról* írják: *Zsian György* és *Szilvusz ferencfalvi* lakosok, testvérek öszszeszetek *Tosomanariu György*-gel. A Zsian-testvérek botokkal támadták meg ellenfelüket, aki egy kocsi alá menekült. A testvérek ott is ütötték, de *Zsian Szilvusz* véletlenségből saját bájyára ütött olyan erővel, hogy az egy negyedóra múlva meghalt.

— **Filantropia.** E néven a Szegedi kávéház egyik különtermében minden délután egy kis társaság találkozik, amely *Popper Mór* fővárosi bizottsági tag elnökelete alatt a jótékonyseg terén szép munkát végez. Programja: önbizáján kívül váratlanul insébe jutott családöt pénzádomány utján a végromlásöt megmenteni. Mődszer: rögtön helyszini vizsgálót és rögtön segélynyújtás. Az ily módon évenként kiosztott összeg 10—14 ezer korona körül váltakozik. Ma délután a társaságot kellemes meglepetés érte, amennyiben *Márkus József* főpolgármester dr. *Vasziévi János* és dr. *Bárczy István* tanácsnokok és *Harich G. Gusztáv* fővárosi bizottsági tag társaságában az egyesület helyiségében megjelent, a társaság működésével *Garai Mór* főtitkár magyarszatai nyomán megismerkedett, a tapasztaltak felett a tagokhoz intézett lelkisöt szavakban fejezte ki megőledését.

— **Fürdői beszámoló.** *Herkulesfürdő* igazgatósága elmulit évadjáról érdekes statisztikai táblázatot adott ki. E szerint *Herkulesfürdő*, amely csak kényes konyasó-tartalmu izével, enyhe éghajlatával, kitűnő vasuti összekötésével egyike a legelőkelőbb és legjobb magyar fürdőhelyeknek, az elmulit évben 11040 fürdővendég tartózkodott. Ezek közül 6547 ma-

gyar, 4493 külföldi. A külföldiek közül legtöbben Romániából jöttek. Európa csaknem minden államából megátogatták néhányan a fürdőhelyet, söt két ázsiai és két amerikai vendége is volt *Herkulesfürdő*nek, mely teljes mértékben rá is szolgál a népes látogatóra. Az igazgatóság sok kedvezményt engedélyez, hogy minél többen ióikereshessék a méltán világhíres emelkedett fürdőt.

Behring a tuberkulózisról.

— Uj elmélet a tüdővész keletkezéséről. —

Budapest, január 20.

Rövidesen szó volt már arról a nagyérdemű előadásról, amelyet *Behring* marburgi egyetemi tanár, a diftéria-szérum feltalálója *Berlinben* az orvos-egyesületben tartott. Nagy volt az érdeklődés és iránt az előadás iránt, miniszterek is meghallgatták a *Bálow* kancellár is képviseltette magát. S ennek az érdeklődésnek meg is van az alapja abban a tekintélyben, amelyet *Behring* a tudományos világban magának megszerzett, s mondhatni, hogy *Koch* szereplése után, amelyhez eddigél még mindig bizonytalan eredmény fűződik, *Behring* az akitől az emberiség a tüdővérsztől való megváltást várja. *Behring* szakadatlan buzgósággal kutat és kísérletezik is ezen a téren s egyelőző kijeintésében, amelyet Kasselben tett, tudata is már, hogy biztos nyomon van, de csak akkor áll a világ elő kísérleteinek az eredményével, amikor teljes tudományos bizonyítással támogatatható.

A minapi előadásában már hárfazott lépéssel közeledett ahhoz a pillanathoz, amikor nagyhorderejű tudományos fölledezését az emberiség rendelkezésére bocsáthatja. Ezuttal még csak teljes elszántsággal azt a hitét vallotta és erősítette meg, hogy a tuberkulózis nem terjed egyik emberről a másikra, hanem a gyermek legzsengébb korában öltődik bele a tuberkulotikus tehenekektől s ezen az alapon tör ki aztán később a betegség.

— Mindenki meg van arról győződve, hogy a tüdővész ókszerű lekiüdése mindaddig nem járhat eredményel, míg nincs felderítve, mi módon jön létre a fertőzés — kezdte *Behring* az előadását. — Mert az emberek közül, akik ugyanolyan feltételek között élnek, egyesek áldozatul esnek a tuberkulózisnak, mások pedig nem, a nélkül, hogy ez egyéni különbségnek nyilvánvaló oka volna. Volt idő, amikor a fertőzést egyszerűen arra vezették vissza, hogy néhány tuberkulózis-bacillus került bele a testbe, s még ma sem tértek el egészen ettől a felfogástól. Így nemrégiben *Mituleson* szólott arról, hogy a köleson-könyvtárak könyveiben tuberkulózisbaciulusok tanyáznak, s azt tartja, hogy ezen az uton rendkívüli módon terjedhet a tüdővész. Megelégedik egy kis tuberkulózis-járványról, amely egy amerikai városban esett meg, még pedig egyazon hivatalban *husz* ember lett tuberkulózis, amit annak tulajdonit, hogy fertőzött aktákkal volt dolguk ezeknek a hivatalnokoknak. Hanem az alaposabb vizsgálat kimutatta ennek a valótlanságát. Ha néhány bacillus a testbe jutása csakugyan elég volna a fertőzésre, akkor minden laringologus tüdővészbe esnék.

Folytatván előadását, *Behring* megengedi, hogy a bacillusnak a testbe jutása leintőbb embereknél azért nem éppen teljesen küzömbös dolog, de mindenesetre nagyon alárendelt jelentőségű. A bacillusok sohasem hatolnak bele a belélegzett levegővel a tüdő legdinőbb hólyagosaiba, hanem mindig a nyirokcsövek vagy a vérkeringés után jutnak a szervezetbe és csak kerülő uton a tüdőbe.

A tüdővész keletkezéséhez tartozik valami, amit már régtől fogva „dispozíció“-nak neveznek. Ennek a lényege más és más volt az egyes korokban. Valamikor a szervezetben kívül hitték, majd benne keresték, tartották lelkitermészetűnek is. *Schönlain* volt az első, aki betegsögesirákat tételezett fel, de úgy, hogy azok benn a szervezetben jönnek létre. Mikor aztán *Koch* utána a tuberkulózis való okán a tuberkulózisbaciullust ismerték meg, megelégedtek azzal, hogy a dispoziótt körülírta a „tisztes habitus“ alakjának, a helyett, hogy definiálta volna.

Hát *Behring* végképpen szembeszáll a *hajlandóság* elméletével.

Behring kutatásai közben arra az eredményre jutott, hogy minden fajja állatnak hajlama van a tuberkulózisra. Marburgi laboratóriumában szarvasmarhákban, kecskékben, lovakon, söt tengerinyulakon is mesterségesen előidözte a tuberkulózist. De az egyes állatokon hosszabb vagy rövidebb idő alatt tör ki a betegség. Így tengerinyulakon hat-hét hónap, kecskékben két-négy esztendő alatt. De kísérletei bebizonyították azt is, hogy minden állatfajnál a fiatalokban való infekció a döntő. Csakis ebben az esetben keletkezik a tüdővész. Kísérleteinek eredményét az emberre alkalmazva, *Behring* tanár a következő teóriát állítja föl: a tüdővész végső kifejedése egy tüdővész-bacillusal történt infekciónak, amely infekció már a csecsemőkorban kö-

vetkezett be. Az infekció után egy ideig rejtve marad a betegség, csak a skrofulában jut kifejezésre. Később a bacillusok a véren át a tüdőben telepednek meg s akkor keletkezik a tüdővész. Hogyan történik azonban a legfőbb esetben ez az infekció? Kétségtelen dolog, hogy a tehéntej révén, amelyet a csecsemő kap. A csecsemő gyomrának és belének nyákhártyája átocsátja a tuberkulózis bacillussait.

Már most a védekezésről szólva, ennek a fel-fogásnak a leggyorsabb következménye az, hogy a tuberkulózisbacillus: a csecsemőtől távol tartunk. Gondosan kell ügyelni a jövőben, hogy a tuberkulózis tehénnek a tejt ne használják a csecsemők táplálására. Nem terjeszkedett ki ezáltal Behring ebben a tekintetben arra, amit tavaly Kassalban mondot, hogy olyan tehéneknek a tejt használják, amelyeket előbb immunissá tettek tuberkulózis ellen.

De egészen tévesnek tartja Behring azt, hogy a tej felforraltja hogy a benne lévő bacillusokat megöli. Mert éppen a felforrta ással semmisítik meg a tejk bacilluspusztító természetes képességét. Háromhetes koráig a csecsemő nézve valószínűleg káros a forrott tej.

De valami más módra van szükség, hogy a tejt konzerváljuk. És ezt Behring csekély mennyiségű formalin-nak az alkalmazásában találta meg. Kis adagban a formalin nem káros — és nem semmisíti meg a tej természetes bacillusölő-képességét sem. Nem öli meg a minden tejből mindig fellépő baktériumokat, de megakadályozza a fejlődésüket. Behring ezt az eljárást nagyban alkalmazta Frigyes főherceg tejjgazdaságában és ezen a téren nagy eredményeket ért el a borutenyészés révén is.

Az érdekes előadás után élénk vita indult meg s különösen Fränkl és Baginsky berlini orvosának foglaltak állást Behring teóriájával szemben. Fränkl abból indult ki, hogy az ujjakkori tüdővész/lenes küzdelem azon a tanításon alapul, hogy a tüdővész-bacillusok beelégzése a legjelentékenyebb tényezője a betegség terjedésének. A mióta ezen alapon küzdenek a tüdővész ellen, Poroszországban állandóan csökken a tüdővészben elhaltak száma. Baginsky orvosánár különösen az ellen a föltevés ellen kelt ki, hogy a bacillus a csecsemő gyomrára át hatol a testbe s hosszasan bizonyígtatja ellenkező álláspontját.

Behring mindezekkel szemben fenntartotta a maga álláspontját és semmiképpen sem ismerte el ellenfelei bizonyításának a helyességét.

A főherceg szerelme.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Bécs, január 20.

Ferdinánd Károly szerelmi regénye, amelynek fázisait élénk érdeklődéssel kísérte az egész világ, hirtelen megkapta utolsó fejezetét.

A főherceg lemondott házassági tervéről.

Felső és legfelsőbb helyekről oly elháríthatatlan akadályok gürdültek a frigy elé, hogy a szegény főhercegnek végre is le kellett mondanania arról, amit élete legnagyobb és egyetlen boldogságának tartott.

De vajjon mi lesz a boldogtalan szép leányból, aki álmainak rongyaira borulva siratja a veszteséget? A világ érdeklődése természetesen a fennseregy főhercegi bíbor felé fordul, pedig a legmelegebb részvétellel kellene fölkeresni a szegény hősnőt, aki magányos leányszobában zokog.

(Családi tanács.)

Ferdinánd Károly herceg két nappal ezelőtt Bécsben volt.

Hétfőn délelőtt és délben testvérénél, Ottónál volt, akinek elmondta szilárd elhatározását, hogy szíve választottját oltárhoz vezeti. Kijelentése komolyságában annál kevésbé lehetett kételkedni, mert délután négy órakor titkosan elutazásakor is nagyon izgatott volt.

Levelet is küldött, amelynek befejező része alkalmas volt arra, hogy a herceg hozdátartozóit aggodalomba ejtse.

A királyt a herceg házassági tervéről nem értesítették. Ugy határoztak, hogy csak akkor adja tudtára a dolgot Ottó főherceg a királynak, ha tegnap estig megnyugtató nyilatkozat nem jön Prágából Ferdinánd Károly hercegtől.

Mária Terézia főhercegnőnél tartott családi tanácskozások elhatározták, hogy még egyszer megpróbálják, nem lehetne-e a herceget szándékától eltéríteni.

E föladat Ottó főhercegnek jutott, aki telefonon érintkezésbe lépett testvérével. Tegnap délután történt meg az a döntő beszélgetés, amely egy óránál tovább tartott.

As eredmény: Ferdinánd Károly haladékosan megígérte, hogy lemond a házasságról.

Ferdinánd Károly a legközelebbi udvari bálon nem fog résztvenni és nehágya hétre testvérével, Ottóval a Rivierára utazik.

(A cáfolat.)

A Wiener Abendpost jelenti:

Ferdinánd Károly főherceg állítólagos házassági szándékáról elterjesztett híresztelésekkel szemben mindunkban áll megállapítani, hogy e híreszteléseket illetékes helyen koholtaknak mondják.

(A főherceg a bálon.)

Ferdinánd Károly főherceg, aki tegnapelőtt érkezett vissza Prágába, tegnap este megjelent a színház-egyesület bálján a Grand-Hotelben, ahol sokakat megszólított.

A főherceg festetlenül és vidáman társalgott a megjelent urakkal.

Dr. Eppinger képviselőből, a Deutsches Landestheater intendánsához ekként szólt:

— Nem találom, hogy Beyerlein: Zapfenstreich című darabja ellenesége lenne a hatóságokkal szemben. Elvégre ösmeretes, hogy hébe-hóba a katonaságnál is találni egy-egy gyöngébb jellemet.

Dr. Schücker képviselővel a Reichsrath és a tartománygyűlés siralmas viszonyairól beszélt és sajnálkozásának adott kifejezést a fölött, hogy ilyen körülmények között minden pozitív munka lehetetlen.

Azután a delegációkról beszélt.

— Most dül el, hogy acélból vagy bronzból készüljenek az ágyuk. Hogy a többi államban nem használnak bronzot, az onnét van, mert nem ösmerik Ausztria-Magyarország bronztitkát.

Végül örömmel jelentette ki, hogy kitűnően érzi magát Prágában.

(A regény kezdete.)

Ferdinánd Károly főherceg Czuber udvari tanácsos leányával nem Csehországban és nem az idén ösmerkedett meg, amint tévesen jelentették, — hanem már három év előtt a technikusbálon Bécsben. A bálon a főherceg is megjelent és meglátta ott a szép leányt, azután egy évig nem találkoztak. Csak két év előtt ujult meg ismeretségük egy tennis-párti alkalmából egy előkelő osztrák arisztokrata csehországi birtokán. A szigorú nevelés, amelyben Czuber kisasszony részesült és szeplőtlen erkölcsisége eleve kizárt minden egyéb találkozást, de a hölgy szépsége oly eragadó hatással volt, hogy a főherceg maga kereste édesatyjának, Czuber udvari tanácsosnak ismeretségét. Itt azonban rideg ellentállásra talált, mert az udvari tanácsos lehetetlennek tartotta, hogy a főherceg a király engedélyét megkapná a nem egyenrangú házassághoz. A főherceg azonban állhatatos maradt és december 27-én formálisan megkérte a szép leány kezét.

A főherceg még nem közölte elhatározását a királylyal, akinek mint családőnek engedélyét és beleegyezését meg kell karnia.

Legközelebbi családja a következőleg értesült a főherceg elhatározásáról:

Karácsony előtt Ferdinánd Károly elmondta szerelme történetét és komoly szándékát nővéreinek, Mária Annunziata főhercegnőnek, azzal a kéressel, közölnie a dolgot anyjikkal, Mária Terézia főhercegnővel, aki aztán családi tanácsot hívott össze.

(Látogatás Czuber tanárnál.)

A Landstrasse előkelő negyedében, amelyet a nép diplomata-negyednek hív, ahol azonban többnyire tudósok és művészek laknak, távol a világváros zajától, magas, de egyszerű bérház emelkedik a Neulinggasse 3. száma alatt. Már az épület külseje is elárulja, hogy itt nem tanyáznak milliommások, hanem az egyszerű, békeséges, középosztályu jómód. Ebben a házban lakik a második emeleten Czuber udvari tanácsos, Czuber Berta édesatyja, aki a bécsi technikus, a kisebbik pedig még gimnázista. Az udvari tanácsos az igazi tudós benyomását kelti, aki bizonyára folyton foglalkozott a tudományokkal, de a szívügyek diplomáciájával aligha.

Az atya, aki természetesen fölöttébb tartózkodóan viselkedik, ekként nyilatkozott:

— Persze hogy tudomásom van a dologról. A főherceg december 27-ikén, vagyis a karácsonyi ünne-

pek után következő vasárnapon formálisan megkérte leányom kezét. Kijelentem, hogy minden elhatározó befolyásról tartózkodtam ebben az ügyben. Nem is tudom, hogy milyen a magas és legmagasabb körök hangulata ezzel a házassági tervvel szemben, én csak a főherceget ismerem, akit akaraterős és becsületes férfinak tudok.

— Hol tartózkodik jelenleg leánya? — kérdezte a hirlapíró.

— Itt Bécsben van és pedig rokonoknál.

Czuber udvari tanácsos a tudomány és a békeség emere és szerénységét még az is bántotta, ha nevét mint tudóst ünnepezték a sajtóban. És mostan jön ez az „ügy“, amely az egész világ tekintetét a csöndes professzori ház felé fordítja! Hiszen mint atya boldog, hogy leányára esetleg ilyen magas összeköttetés ragyogása fog esni, hanem azért mégiscsak nagyon kényelmellenl érzi magát exponált helyzetében. Sokkal inkább lenne izlése szorog egy csöndes házi boldogság, amelyről a világ nem tud, hanem azért beletörődik és udvariasan fogadja számtalan látogatóját.

— Magáról az úgyról — ugymond — nem akarok és nem is tudok nyilatkozni. És nem is fogja feltételezni rólam, hogy véleményt kooakáztassak. Nyilvános pozícióban vagyok és semmire kinosabb reám nézve, mint ha nevem a lapokba kerül.

Ezután panaszokdott, hogy egy bécsi esti lap olyan nyilatkozatot adott a szájjába, amelyeket nem is tett.

— Nem szóltam semmi részletről és amit mondtam, az se volt a nyilvánosságunk szánva. Tiltakozom az ellen, mintha bármi nyilatkozatot is tettem volna a magas és legmagasabb körökről, hiszen pozíciómban nem is tudhatok az ott uralkodó hangulatról.

Végül még így szólt az udvari tanácsos:

— Kezdem meg van kötve, mert nem adhatok felvilágosításokat, de nem is demontállok, bármit is irnak a lapok.

Ezzel a beszélgetés véget ért.

(Ferdinánd Károly főherceg.)

Ferdinánd Károly főherceg szép, karosú férfiú. Gyöngéd sunak festett még akkor is, amikor 18 éves korában hadnagyi uniformisban a Prateren sétált katonai elüljárójával, avagy ha a Burgszínházban — mint gyakori vendég — feszült figyelemmel hallgatta az előadásokat. Arca finom volt, határozottan csinos és gyöngéd teintjével, vonásainak kecces lágyágával és kissé mélyen fekvő, mélyző szemével másutt is feltűnt volna, ha magas állását nem is ösmerik.

Amióta katonai szolgálatot végez, különösen az utóbbi két esztendőben, nagyon megváltozott; főhercegi gyermeked, rózás arcszínét elvesztette, arca megbarnult és edzett vonásaival most sokkal öregebbnek tetszik, mint amilyen valójában. Mindinkább előtérbe lép hasonlósága néhai édesapjához, Károly Lajos főherceghoz, mindenesetre fokozottabb mértékben, mint fivéréinél.

Más változást is lehetett rajta észlelni az utóbbi hat hónap alatt. Elkomolyult, csaknem megvénült. Ezt nemcsak az udvari bálon konstataáltak a minap, hanem a legutóbbi Fiesco-előadásnál is, amelyet a főherceg végighallgatott, és olyanok is, akik azelőtt gyakran látták, alig ösmertek rá.

Ferdinánd Károly a legszeretreméltóbb főhercegek egyike. A tradícióhoz képest a katonai pályára lépett és innét van, hogy sokkal inkább ösmerik katonai körökben, mintsem a polgári világban. Bajtársai a katonaságnál — ugyszólván — rajongának érte. Abban az időben, amikor a harmadik tírolí vadászrezed parancsnoka volt Bécsben, hetenkint többször is együtt étkeztek a tisztekkel a Rudolf-kaszárnya menázsijában, kikötve, hogy jelenléte miatt a tisztak a világrt se térjenek el rendes szokásaiktól. Ami azt jelentette, hogy a tisztak tetszés szerint jöhetnek-mehettek és hogy bluzt viseltek.

Érdekes, hogy Ferdinánd Károly főhercegnek politikai hitvallása is van, amit különben ritkán találhatunk magaragyon tiszteknél: ő testület-lelkeltű német-szabadelvű. Környezete annakelőtte Schönerer-pártinak nevezte trélásan a főherceget aki német meggyőződéséből nem csinált titkot. Minthogy sohase nyílt alkalma politikai érvényesülésére, elvei alig okoztak megbotránkozást, mindazonáltal — hir szerint — éppen ebből az okból valami feszültség támadt bátyja, a trónörökös, Ferenc Ferdinánd főherceg között és közte.

Ő volt a kedvence édesatyjának, aki különösen szívójságát dicsérette:

— Károly mindenütt barátokat fog találni, — nincs nálánál jobb ember.

Bécsből Prágába került mint brigadéros és itt csakhamar népszerűsége tet szeret. Első dolga az volt, hogy ellátotta a rendőrségi őrizetet sőtautjai alkalmából. Akárhányszor megessék, hogy éjtél után abból a szállodából, ahol étkezni szokott, gyalog megy fel a Hradszinba.

(Az udvari körök.)

As udvari körökben általános a megrökönyödés. Egy személyiség, aki az udvarhoz járatos, úgy nyilatkozott, hogy Ferdinánd Károly I. herceg nem vitte volna idáig a dolgot, ha még éne névőre, Margit főhercegnő, Albrecht württembergi herceg neje. A főhercegnő tudniillik nagy beolyással volt fivéreire és többek között ő kezdeményezte annak idején a külelőbbséget Vilmos császár és Ferenc Ferdinánd trónörökös között Potsdamban. Fivéréi, akiknek nevelése már zsenge korukban került idegen kézbe, bensőséges szeretettel ragaszkodtak nővérükhöz, aki sok buzgóssággal tartotta tiszteltben a családi hagyományokat.

Ugyanaz a személyiség ekként nyilatkozott: — Meglepi, hogy Ferdinánd Károly I. herceg erre a lépésre szánta el magát. Hiszen éppen ő volt az, aki annak idején a legerélyesebben foglalt állást fivérének, Ferenc Ferdinánd főhercegnék házassága ellen, mert Chotek grófné nem egyenrangú. Sőt e miatt még nem is akart résztvenni a házassági ünnepségeken.

A főherceg neve különben már többször szerepelt házassági tervekkel kapcsolatban.

Néhány év előtti Spanyolországba utazott, hogy megismerkedjék az aszturiai hercegnővel, a spanyol király nővérével. A házasságát semmire lett és pedig a főherceg lépett vissza, mert nem akarta magát Spanyolországban naturalizáltatni. Ugyanakkor az ő ellenállása tört meg az a törv., amely Helén nagyhercegnővel, a görög trónörökös mostani feleségével akarta összeházasítani.

FŐVÁROS

(*) **Jelölések.** Halmos János polgármester elnökése mellett ma jelölt a kijelölt választási körben Mely Bélának tanácsnökká váló választása által megüresedett jegyzői állásra. A pályázók között volt Márkus József főpolgármester fia is és a főpolgármester, akinek rendes körülmények között az enioki tisztet kell betöltenie, ezt erre való tekintettel átengedte a polgármesternek. A választmány ezután is hi maradt hagyományos elveinek és kivétel nélkül valamennyi szolgálatban levő jegyzőt jelölte, még pedig a rangsornak megfelelően. Első helyen Samia Dénes (galimazót jelölték), a második helyre pedig a következők sorrendben: Dr. Déri Ferenc, dr. Csopor József, dr. Harrer Ferenc, dr. Wildner Ödön, dr. Wippler Emil, dr. Márkus Jenő, dr. Kintzy Pál, dr. Szemeyeny Kornél, dr. K. Kovács László, dr. Eösery László, Kiticsán Miklós, Peskó Lajos, Ratkovszky Aladár, Balta Károly, Wigh János, Badál Ede, Marher Aladár, Berzei Jenő, Szenté Miklós, Rakosi Andor, Szabó Gyula, Saszovszky József, Bukovszky Viktor, Edes Andre Némethy Béla, Sobr Manó, Szarokovszky Agoston, Vajna Ede, Schmeihgger Árpád, Siráky Ede, Czator Gyula, dr. Teich Béla, Kemény Géza, dr. Wittinger Gyula és dr. Friedrich István.

SZÍNHÁZ, ZENE

A fecskék. (A Király-Színház bemutatója.) Ezek a fecskék tönköt, egyházmegyei, tanfelügyelői s kultuszminiszeri felügyelet alatt élők napsugaras fiatalaságukat a zárda falai között. De úgy szép az operett librettója, ha minde felügyelet ellenére megjelennek az uniformisok a nevelőintézetben. A saint-cyri kisasszonyokat legelőbb Dumas juttatta e szereposztásba ösmeretes vigjátéka keretében. Ez a katonatiszt vizit mindjárt bájos derűt áraszt a Pásztor Árpád operettjének első jelenetére. A szöveg akciójában igen érdekes, lebilincselően szép mese, ezenfelül csupa kedves situáció, vidámság, ölet, szóval, zenére termett librettó a javából. Mondom, a javából, mert a versek, amelyekkel úgy dobálózik, mint a tékozló király a kincseivel, már recitativ elszavalásukban is muzsikát hallatnak velünk. Mégse az ugynevezett csengő-bongó rigmusok fajtájából valók ezek, hanem egy finom izlésű, gazdag invenciója s a szinpadon is kiválóan avatott — a Kadétkisasszony, a Primadonnák és a Niobe nagy sikere még friss emlékezetünkben van — poéta irodalmi érték munkái. Érhethő, hogy e libretto előlvasása után Konti József hosszú pihenés után megint vizsátért népszerűségének és sikereinek immáron legendás történetéhez, az operettzene komponálásához. A zene-estétikusok már a vita hevében vannak, hogy A műhanc, a Királygárd, az Eleven ördög híres-neves Kontija megint fejlődött. Ime, tisztára az ő akaratán és kedvén mulik, mihiyt kótát ír, rögtön fejlődik. Ez azonban ezúszas elmélet. Többet ér a valóság, amit a premier-közönség hangulata mutat. A Konti zenéje megejt a művészi szép írást fogékony fület, az édes melódiákat hallván, kapssi módon mindjárt eltulajdonítjuk valamennyit s érezzük, hogy a lelünk gazdagodott velük. Merőben fölösleges a jóslás, hogy a keringő, a bordala, a kupléi sómássa a cigánybandákhoz, a katonazenekarokhoz s — róssa nincsen

tövis nélkül — a verklíkhez kerülnek. (E ponton a komponista tantémigényeivel a böles törvény nem számol nálunk, — másutt a kintorna repertoárjából palotát épít a zeneszerző!) Az ovációt, a tapost, a kivált a koszorukat, az ünnepeletét megérdeme te Konti József s szép jutalma Pásztor Árpádnak hogy siker előfeltételeinek megteremtésében igen nagy része van. Az előadás stílusos, gondos eleven, a kiállítás hatásos, szemnek te'sz. A két főszerep Fedák Sárié és Szamosi Elzáb. Fedák Sári temperámentumos játéknak, fiatalos rakoncátlansága kedves moikáinak jó tere van e darabban. Enekművészetével, ma is Szamosi Elzáb a páma; kincset ér a hangja az énektudása biztos, az előadása művészi. Ugy Fedák Sári, mint Szamosi Elzáb nyilt színen is, felvonások végén is sokat tapsolták. Derekasán megállja a helyét a jóízű tréfában Papp Mihály; a groteszkebb komikumban elsőrangú Ferenczy Károly; az apja fia a szinpadon is Gabányi László, látsszik, hogy vérégi kötelekben van a humorral. Vécsey Géza talenitumos éneke ugyancsak tetszett, valamint kisebb szerepekben: Thury Elemér, Szomori Miklós, Erdői Beria és Magay Anna. Külön réz íletné a sikerből Konti karmestert, ha meg tudna osztózkodni a zeneszerző Kontival. (H-u.)

Váljunk el. Szidou Victor'én és Najac E. ki-tűnő vigjátéka, a Váljunk el több mint háromévi pihentetés után pénteken e hó 23-án kerül újra színe a Nemzeti Színházban teljesen új betanulással. Az előadás érdekessége, hogy ezen az estén lép el újra — mint szerződött tag — Csillag Teréz Cyprienne szerepében.

A Montmartre Budapest. A Royal-száló fényes terebén tegnap irancia levegő áramlott a podiumról. La Boite à Fursy, így hívják azt a montmartrei kis színházat, melynek tagjai élükön Fursy-vel, a „Chansons rosses“ szerzőjével, bemutatták a gall esprit legbájosabb termékeit. A cabaret-művészet finom elmésségeivel szatírával, kacagató vidámságaival, patogó szineivel és bájos énekeivel gyönyörűkötötte a nagy számban jelen volt distingváló közönséget. A híres „Chat noir“ méltó utódja ez a kis társaság és akinek még nem volt alkalma öket Párisban látni, hol a művészi cabaret-k irodalmi jelleggel bírnak és a Párist látogató küllödiök elsőrangú látni-és hallanivalójaként szerepelnek, tegnap meggyőződhetett arról, hogy mennyire nem túloztak a Montmartre jökevűségéről és elmésségéről keringő hírek és hogy mily magasan fölötte állnak az öket halványan utánzó „überbrettli“ művészetek. A szereplő művészek között elsősorban említendő Fursy ur, ki saját szerzeményéből adott elő egyhányan rendkívül finom, politikai szatírával teit, elmés dalt és ugy előadási modorával, mint a chansonek tartalmával nem szűnő derűltégre hangolta a közönséget. A többiek közül kiválik Mily-Meyer kisasszony és Dejreyn ur; Blasco egyhányan nagyon emés gyors karikatúrát vetett papírra, mely humorával okozta a közönség jókedvét. Szulzerü az egészben csupán a fényes terem nem volt, mert éppen ezeket a finomságokat, a soha nem drasztikus, elmes pikantériákat sötét kis koszmákban, füstös cabaretokban szokták meghallgatni és ennél fogva az ebben rejli kedvessége és intimitása az előadásnak nem volt meg.

Katinka grófó. Faragó Jenő és Hűvös Iván romantikus nagy operettjének előkészületei nagyban folynak a Népszínházban. Mig a művészi személyzet a szinpadon próbálja a darabot, azalatt a színház fésfő-és szabóműhelyeiben a darab nagyszabású kiállításához dolgoznak. Az operette főszerepeit Kéry Klára, Kónlósy Emma, Szentmiklósy Irén, Kápolnay Irén, Seirmai, Kovács és Kiss Mihály játsszák. A próbákat Stoll Károly főrendező és Fekete József karmester vezetik.

Népszínház. A Népszínház holnap délután kezdődő ifjusági előadásainak ciklusát Csepreghy Ferenc klasszikus népsznműve, a Fíros ügyellárs kezd meg, Blaha Lujzával Török bíróné szerepében, amelyet a művésznő ezuttal 142-szer fog előjátszani. Az ifjusági előadások helyárai a Népszínház „úrszékel“ vásárnapi helyáiraiban állapítattak meg, de a tanuló ifjuság még abban a külön kedvezményben is részesül, hogy ez árákból tíz egyszerre váltott jegy után 10%, száz egyszerre váltott jegy után pedig 25% az engedmény. Este a Vándorlegény kerül színpa Kónlósy Emmával és Kovács Mihályval a főszerepekben.

Bajza-ünnep az Urútsában. Bajza József születésének századik évfordulóját január 30-án ünnepli meg a VII. kerületi állami főgimnázium ifjusága az Uránia-színházban. Az ország legnagyobb középiskolájának kulturális és jötekönyvelő ünnepélyét változatos műsor teszi érdekessé Jégyek kaphatók délelőttiönként az intézetben (VII. Barsay-utca 5.), az ünnep napján pedig az Uránia-színház pénztáránál.

Hangversenyek. Rosenthal Mór, a világhírű zongoraművész hangversenye a jövő vasárnap lesz a Royalban. Rosenthal műsora nagyon érdekes. — Marteau Henri heggedűművész, az újabb francia művészcsoport egyik legérdekesebb alakja, pénteken, január 29-én rendezte hangversenyét a Royalban

Bíró Lily operanékesnő közreműködésével. — Landi Camilla egyetlen dalestélyére, amely lebruár 5-én lesz a Royalban, a jegyek legnagyobb része elkel. Landi hangversenyén Kószevsky Sándor heggedűművész is közreműködik. — Podószky Lipót orosz zongoraművész február 10-én rendezi zongoraestélyét a Royalban. E hangversenyekre jegyek Mery Bélánál (Andrássy-ut 12.) kaphatók. — Január 27-én lesz a szezonban a VII. filharmóniai hangverseny. A koncerten főllép Sistermanns Antal énekes is. Jegyek a hangversenyre Mery Bélánál (Andrássy-ut 12.) kaphatók. — A Magyar Tisztviselők Országos Egyesülete január 25-én, hétfőn este 1/2 8 órakor hangversenyt rendez, melyen Csilling Klári, Dubecz Margit és Jóder Berta. Fugl József, Havis Ervin és Jenő Lakatos Gyula, Kerpelyi Jenő és Mihályi Ferenc fognak közreműködni.

A fecskék.

— Szerző a darabjéről. —

Budapest, január 20.

Főpróba után, premiére előtt írom e sorokat, mikor már az újdonság sorsa körül belül eldőlt s mint a tegnapi főpróbán látható volt, a meghívott közönség egyhangú lelkesedéssel köszöntötte minden egyes énekeszám után régi kedve cét, a magyar operett legzsenitálissab zenészt: Konti Józselet. Övé ez este minden tapsa, babéra és sikere, az én feladatom csupán csak az volt, keretet teremteni ehhez a zenéhez.

Konti József egészen másképpen komponált, mint a többi műszikus. A zenének legnagyobb részét kész szöveg inspirálja s ha a librettista könyve megnyerte tetszésüket, ha a helyzetek, a versek szárnyalást adnak fantáziájunknak, akkor ölnék csak munkához. Ök élék magukat a libretto szemlébe s ha zongorakivonatuk első taktusát leírják, ösmerik már a harmadik felvonás utolsó jelenetét is.

Konti Józsefnél az ügy éppen megfordítva van. Legnagyobb sikereit, a Királyfogás kivételével, olyan darabokkal érte el, melyek francia vigjátékokból készülték s így mielőtt komponálásához látott, főtürekező ez esetben is az volt hogy megtalálja a francia üvdöskét. Meg is találta, de egy német librettóban. Nekem ez az operett csak leirott formájában került kezembe, akkor, mikor Konti az e'ő felvonás zenéjével körülbelül készen volt. Ugy gondolom, május lebetett, mikor átadta a zeneanyagot s a librettót azaz a megbízatással, hogy formáljam ezt át operetté. Megmondta az egyes zeneeszmák hangulatát, megmondta, melyik lesz duett, tizedt s nekem a kész zenéhez kellett helyzetet, keretet teremteni.

Be kell vallanom, hogy aki ezt a munkát elvállalja, annak inkább kell ügyes szinpad embernek, mint írónak lennie. Meg kell lennie annak a készségének, hogy kész zenét, zeneileg megállapított személyeket állítson be bizonyos megfelelő helyzetekbe, hogy gyönyörűen megkonstruált finálékba úgy vezesse be a kórust, a szólistákat, amint ezt a zene, a zenészerző megkívánta. Így hát bizony nem lehetett nagyon szabadon bánni a tollal s a szöveget, mint engedemes paripát, lékeu kellett tartani a zene gyepölőjével.

Munka közben aztán megtudtam, hogy a német libretto a Dumas-féle St. cyri kisasszonyokból készült, s ekkor nyultam én is a forráshoz. De azért munkámban kedv, ambíció és lelkesedés vezetett főképpeu azért, hogy a közönség újra gyönyörködőhessék e nagystíli művész muzsikájában, hogy ne rajtam muljók ötszentesdi halgatásának meghosszabbítása. És ezt az ambíciót kész siker koronázta. Konti operettje elkészült s a partitúra tele van melódiával. ritmussal, gyujtói lelkesedéssel, erővel, a népszerűsége hivatott számok egész légiójával. Ezt minden elöfogóság nélkül konstatalbstom, mert a mai előadásón kilencven százaléknynira körülbelül mint néző veszek részt, — arról a tíz százelekről pedig, ami rám esik, nincsen mondanivaló.

Pásztor Árpád.

SPORT

Nizzai lövészenyek. A nizzai téli meeting mai harmank napján a 25.000 irankkal díjazott Prix de Monte Carlo került elődöntésre. A 3000 méter távolságu gátversenyben a Grand Prix-győztes Lienart-istálló képviselője, Tigellin győzött, nyergében az ügyes irancia akadálylovas Chapmannal. Második volt Marquis de Tracig negyéves Le Motinje, a harmadik helyet pedig Mons de Romanet negyéves Etincelleje foglalta el. A részletes eredmény, mint egy nizzai táviratunk jelenti, a következő:

Prix de Monte-Carlo. Díj 25.000 frank. Távolság 3000 méter. Mons. Ch. Lienart Tigellinje (Chapman) első, Marquis de Tracy Le Motinje (Brown) második, Mons L. de Romanet Etincelle II.-je harmadik azután Venasque, Fringant Jacques Coeur, Fer. Hébé, Rancodo, Barde, Aosto II, Saviane, Conrad. Totalizátor: 10: 36. Helyfoglalások: I. 10: 16, II. 10: 20 és III. 10: 49.

Nyílttér.

Dr. SZEGŐ KÁLMÁN

szanatóriuma és vizgyógyítóintézete

Abbaziban, közel a tengerparton, saját szabadfürdővel. Csakidőnek, a tanuló ifjúságnak és gyermekeknek legalkalmasabb nyári üdülőhelye. Gyermekek 6 éven felett kizárólag nélkül is felvételenek.

DELBECK & Co.
Reimsi pezsegőbor-
gyára főlerakata. Brázy Kálmán-nál,
fitzner- és csomogókerek. Budapest, Múzeum-kürtút 23.

Háztulajdonosok és épületgondnokok figyelmébe!

Minden háztulajdonos szavatossággal tartozik azon balesetokért, amelyek házban vagy a ház előtt azáltal következnek be, hogy a **kapualj, a lépcsők, folyosók** nincsenek kellőleg világítva vagy tisztántartva, hogy a **pinceablakok és lejáratok** nincsenek kellőleg elrekesztve, illetőleg elzárva, hogy a **felvonógépek** (lift) szabályellenesen működnek vagy kezeltetnek, hogy megfelelő helyeken **korlátok** hiányoznak vagy rosszak, hogy a szükséges **tűzoltószerkek** hiányoznak vagy rosszak, hogy a szükséges **tűzoltószerkek** hiányoznak vagy rosszul működnek, hogy a **Járda** fagyos és nedves időben nincsen kellőleg behintve, hogy **tetőről, parkányról, ablakszárnyról** egyes darabok lezuhananak, stb. stb. A legmondosabb háztulajdonos sem kerülheti el, hogy a törvények és rendeletek által megállapított kötelezettségek valamelyike ellen akár ő, akár bármely közege — mulasztás vagy gondatlanság által ne vétsen. Ajánlatos tehát

szavatossági biztosítást

kötni, ami által minden hasonló esetben a biztosító-társaság viseli az anyagi felelősséget.

A Mannheimer Biztosító-Társaság Magyarországi Vezérképviselője

(VI., Gyár-utca 7.)

rendkívül jutányos feltételek mellett köt ilyen biztosításokat. (Telefonszám 23—23.)

Keresek

február hóra csak nagy földszinti esetleg

pincehelyiségeket VII. vagy VIII. kerületben.

Ajánlatokat „H” jellegével e lap kiadóhivatalához kérek.

(Az e rovat alatt közlötöknek sem tartalmáért, sem alakjéért nem felelős a szerkesztőség.)

TÖRVÉNYSZÉK

§§ **Fárbaújgy az esküszék előtt.** Évek óta húzdók dr. Szalágyi Aurél dunagőzhajózási felügyelőnek **Szikora** Zsolt János Alföldi János ellen beadott följelentése ama sértő cikk miatt, amelyet az időközben megszűnt **Közügyek** című hetilapjában egy ugynevezett lovagias újgyre vonatkozólag Szabó Géza, a Budapesti Kerületi Betegsegélyző-Pénztár volt igazgatósági tagjának érdekében közzétett. A törvényszék, mint sajtóbíróság a vádlottat ezért három napi fogházra és pénzbüntetésre ítélte, a Kuria azonban a pert az esküdtbírósg elé utalta. Ma volt ez ügyben a főtárgyalás **Zsitvay** Leo elnöklété mellett. A vádlott, **Szikora** János a bíróság előtt kijelentette, hogy azon foglyelmi eljárás jegyzőkönyvébe, amely Szabó Géza, mint a Budapesti Kerületi Betegsegélyző-Pénztár igazgatósági tagja ellen indított, beekintvén, sajátja a dr. Szalágyi Aurél ellen intézett támadást, mint téves információból származót, bocsánatot kér

érte dr. Szalágyi Auréltól és kijelenti, hogy meggyőződése szerint úgy a fennfőző tárgyi okokra, mint a személyi vonatkozásokra való tekintettel teljesen indokolatlan lett volna, ha dr. Szalágyi Aurél Szabó Gézának fegyveres elégtételt adott volna. Miután a főmagánvádló jogi képviselője, dr. Papp József e nyilatkozat alapján a vádat visszavonta, a törvényszék az évek óta húzdó ügyet befejezettnek nyilvánította.

§§ **Panasz az igazságügyminiszter ellen.** Rendkívül érdekes panasz dolgában dönt legközelebb a közigazgatási bíróság. Ezelőtt hat esztendővel egy törvényszéki bíró beteg lett és nyugdíjazását kérte. Az igazságügyminiszter a bíró ideiglenes nyugdíjazását rendelte el. Azóta a bíró bajából kigyógyult s ezt nemrégiben egy hatósági orvossal konstatálta. Ezzel az orvosi bizonyítványval fölserelve, a törvény rendelkezéséhez képest ismét jelentkezett szolgálatára a bíró az igazságügyminisztert, hogy reaktiválja őt. **Ploss** Sándor igazságügyminiszter a kérelmet elutasította. A bíró ez intézkedés ellen panaszt adott be a közigazgatási bírósághoz, előadván, hogy a bírót oszák 40 évi szolgálat után vagy 65-ik életkorában lehet nyugdíjazni. Kéri, változtassa meg a bíróságot a miniszter rendelkezését és mondja ki, hogy az ilyen reaktiválás nem függ a miniszter tetszésétől. Rendelje el egyúttal az ő orvosi megvizsgálását s a vizsgálat eredményéhez képest utassia a minisztert, hogy a törvényhez és kötelességéhez híven vagy reaktiválja őt vagy nyugdíjazza őt végképpen, de valamiképpen döntse el a sorsát.

§§ **Veszelszky lázítási pöre.** A nyitrai törvényszék ma kezdte meg **Veszelszky** Ferenc országgyűlési képviselő lázítási pörének a tárgyalását. A főtárgyalást vezető elnök **Máczói** Antal táblai bíró, szavazó-bírák **Tejfalussy** és **Lix** törvényszéki bírák. A vádat **Kudorcsy** Géza képviseli, védő **Fajner** István szecenici ügyvéd. Vádlott kijelentette, hogy nem érzi magát bűnösnek, beszédeiben csak a választások tisztaságáról, a progresszív adó behozataláról, a tót anyanyelvnek népi-iskolai és középiskolai célszerű használatáról beszélt és hogy a nemzetségi törvény végrehajtását mint képviselő sürgetni fogja. A magyar nemzetről, fajról vagy államról egy betűt sem mondott és a hallgatóság egész csendesen hallgatta. Nyuzásról és elnyomatásról nem szólt. A „osászár” szót nem használta, csak a császári és királyi felséget, apostoli királyunkat. A tanuk — ugymond — autogszugeszoji hatása alatt vallottak ellenem, minden bejárt községben nyomoztak. Persze még állami tanító ellenem vallott. Most is azt mondom, hogy politikai nemzet e hazában csak a magyar és a vádelevél egy szava sem igaz. A tanuk kihallgatása során **Vámos** József korlátkői állami tanító terhelő vallomást tett. A beszéd minden szakára nem emlékszik. Delután folytatták a tanuk kihallgatását, hátra van még huszonegy tanu, ítéletet előreláthatólag csak a jövő héten hoznak.

A delutáni tárgyaláson **Purulló** István, volt korlátkői tanító azt vallotta, hogy **Veszelszky** kijelentette: — ezental nem kell félni a főispántól, alispántól és szolgabíráktól. Ő a tót nép barátja és **kieszközi** a tót nyelv hivatalos használatát. A beszéd után egy otmani földműves azzal a kérésrel fordult hozzá, hogy leányát ezental tótul tanítsa. Esténként nem mert a faluba kimenni, mert félt. **Valluch** István korlátkői bíró szerint a vádlott izgatásaira a nép szétlépte az ellenjelölt zászlóit. **Holloska** István parasztagda azt vallja hogy ő is, mások is azt hitték, hogy **Veszelszky** néppárti jelölt. A tárgyalást holnap folytatják.

§§ **Aktívák és passzívák.** Három esztendővel ezelőtt nyolcszáz ezer korona passzívával esődbe került a **Sommer** és társa posztó-nagykereskedő cég, amelynek évi forgalma meghaladta a kétszáz ezer koronát. A budapesti büntető törvényszék csalárd bukás miatt két-két hónapi fogházra ítélte **Sommer** Dávid Dezsőt és öccsét **Albertet**, akiknek teleshétszével ma foglalkozott a királyi tábla **Frenreisz** István elnöklésével. A tábla az első bíróság ítéletét megsemmisítette és **Sommer** testvéreket fölmentette az ellenük emelt vád alól. Az ítélet megokolása szerint a csődbajtás idején a cég aktív vagyona meghaladta a passzívákat.

§§ **Dáridó kősbén.** A mult év júliusában egy éjjel **Zana** Imre, a Verseny-utcai postahivatal szolgálója nagy dáridót csopot a **Zöld koszorú** kávéházban. Uri módra pezsgőt és konyakot rendelt és bevonta a mulatságra **Fodor** Sámuel és **Fodor** Dávidot, a kávéház tulajdonosait. **Holányi** Borbála kaszíróné és **Lusztig** Teréz zenészeleány is. Mikor fizetésre került a sor, **Zana** nem pénzrel, hanem aranyórával fizetett, ami ellen a főpincérnek annál inkább sem volt kifogása minthogy a bőkezű postaszolga azon éjjel a társaság minden tagjának ajándékba adott egy-egy aranyórát. A **Zöld koszorú** az egész kompánia egy más kávéházba tért, ahol **Zana** szintén aranyórával fizetett. A drága mulatságnak eljutott a hire a Verseny-utcai postahivatalba is, amely csakhamar kiderítette, hogy **Zana** Imre ellopott egy tavábitásra szánt postai küldeményt; **Stern** Antal budapesti óranagykereskedőnek tizenöt aranyórát tartalmazó csomagját. A rendőrség erre letaróztatta Zanát, aki mindent bevallott. Vallomása alapján a mulató társaság többi tagja ellen is megindították a vizsgálatot, amelynek eredményeképp a törvényszék orgazdasági címén vád alá helyezte **Zana** társait. Ma tárgyalta az ügyet a budapesti büntetőtörvényszék **Szepessy** bíró elnöklété alatt. A vádlottak padjára kerültek: **Zana** Imre, **Fodor** Sámuel és **Fodor** Dávid kávécsok, **Grünberger** Adol és **Reich** József főpincérek,

Holányi Borbála kaszíróné és **Lusztig** Teréz zenészeleány. A vádlottak és tanuk kihallgatása s a vád-és véd-beszédek elhangzása után a törvényszék **Zana** Imrét lopás büntetése miatt egy évi börtönre, **Grünberger** Adolot orgazdasági büntetése miatt hat havi börtönre, **Fodor** Sámuel és **Fodor** Dávid kávécsokot orgazdaság vétsége miatt három-három havi fogházra ítélte, **Holányi** Bertát és **Lusztig** Terézt ellenben a vád alól fölmentette és **Reich** Adol ellen az eljárást megszüntette.

§§ **Fráterból pénzhamisító.** Az elmúlt két küszöbén nagy nyomorral kiűzött **Sislány** Dezső, aki nemrégiben még, mint fráter, az egyházat szolgálta a Ferencendiek kolostorában. Nem volt sem kenyeire, sem hajléka, amikor az ő ötlete támadt, hogy a his-herjedésben a jószívű emberek könyörületességét fogja kérni. Ezen az uton ismerkedett meg egy aszszonyyal, aki azt a tanácsot adta neki, hogy próbáljon szerencsét a pénzhamisítással. **Sislány** a biztatásra 20 darab hamis forintot készített. A budapesti büntetőtörvényszék pénzhamisítás vétségeért két hónapi fogházra ítélte őt. A budapesti ítéletábla ma tárgyalta az ügyet, és **Vargha** Ferenc főügyész-helyettes indítványára az első bíróság ítéletét megsemmisítette, **Sislányt** a pénzhamisítás büntetésében mondta ki bűnösnek a büntetését két évi fogházra emelte föl. Az ítélet ellen a védő semmisségi panaszt jelentett be.

TÁVIRATOK

A keletázsiai konfliktus.

London, január 20. (*Lapsarta után.*) A *Pall Mall Gazette* berlini távirata határozottan állítja, hogy az a kérdés, béke-e vagy háboru, a béke javára dönt el. Pétervárott úgy döntöttek, hogy Japán kivánságainak oly mértékben tesznek eleget, hogy ezáltal a béke feltétlenül biztosítatik.

A macedóniai események.

Konstantinápoly, január 20. **Zanbauer** lo-vag, a mitrovicai osztrák-magyar konzul, hir szerint, holnap érkezik oda. Az osztrák-magyar konzul beiktatása olyan szertartással meg végbe, mint annak idején az orosz konzulátus megnyitása történt.

Konstantinápoly, január 20. A porta át-utalta az entente hatalmak nagykövetségeihez az eddig megőrt reformok bejelentését összeállítást. A porta igyekezett azon, hogy a csendőrő-parancsnok segédje, kiket a hatalmak állítanak, török szolgálatba álljanak, ami azonban a fel-ügyeleti közegek tekintetében meg nem engedhető.

Köszgazdasági táviratok.

Bécs, január 20. (*A Budapesti Napló* telefonjelen-tése.) Eladottot buza, tiszavidéki 8.50—8.50, búnsági 7.90—8.45, mosonyi 8.20—8.35. **Rozs**, tót felvidéki 6.80—6.95, pestimegyei 6.80—6.95, magyar tengeri 5.55—5.65, magyar zab 5.70—6.80, válogott 6.65 K.

Berlin, január 20. (*Gabonátörsde.*) **Buzs** májusra 169.25 márká (9.93 korona), júliusra 171.25 márká (10.04 korona). — **Rozs** májusra 136.50 márká (8— korona), júliusra 133.75 márká (8.13 korona). — **Zab** májusra 128.50 márká (7.54 korona), júliusra 131.25 márká (7.70 korona). — **Tengeri** amerikai mixed májusra 110.75 márká (6.49 korona), júliusra 110.75 márká (6.49 korona). — **Spiritus** 70 márká árfolyam 117.20 korona per 100 márká. Irányzat: tartott. Idő: szép.

New-York, január 20. (*Terményförsde.*) (*Zárlat.*) **Gyapot:** New-Yorkban helyben 14.50 (14.50), Jan-ra 14.10 (14.—), Áprilisra 14.27 (14.25). **New-Orleans**-ban helyben 13.15 (13.15), — **Petroleum:** Stand white **New-Yorkban** 9.10 (9.10), Stand white **Philadelphában** 9.05 (9.05). **Rafined in Cases** 11.80 (11.80). **Credit Balances** at Oil City 1.85 (1.85). — **Zsír:** Western steam 7.40 (7.35). **Rohe** és **Brothers** 7.20 (7.20). — **Tengeri irányzata** szilárd. — **Januárra** 56.1/4 (—, —). — **Márc-ra** —, (—, —). — **Májusra** 56.1/4 (56.1/4). — **Buzs irányzata** szilárd. — **Piros ószi helyben** 95.1/2 (95.1/2). — **Jan-ra** —, (—, —). — **Márc-ra** —, (—, —). — **Májusra** 93.1/2 (92.1/4). — **Júliusra** —, (—, —). — **Gabona** szállítási díja **Liverpoolba** 1.1/2 (1.1/2). — **Kávé:** fair Rio 7. sz. 8.1/2 (8.—). — **Jan-ra** 7.85 (7.20). Áprilisra 7.65 (7.50). — **Liszt:** Spring Wheat clears 3.95 (3.55). **Cukor:** 2.1/2 (2.1/2). — **Ón:** 28.60—23.90 (28.60—29.—). **Béz:** 12.75—13.— (12.75—13.—). (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, január 20. (*Terményförsde.*) (*Zárlat.*) **Buzs irányzata** szilárd. **Jan-ra** —, (—, —). **Máj-ra** 92.1/2 (89.1/2). — **Tengeri irányzata** szilárd. — **Januárra** 46.1/2 (45.1/2). — **Zsír:** Januárra 6.97 (6.92). **Májusra** 7.20 (7.17). — **Szalonna short** clear 6.68 (6.68). — **Sertészsír:** Májusra 14.25 (14.20). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A BUDAPESTI NAPLÓ telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

REGÉNY

MADELEINE

Irt: KIELLAND L. SÁNDOR

(31)

— Fél tízenegy órakor! — felelte az építőmester.

— Jól van! Csak lássatok hozzá, hogy holnap pont fél tízenegyig minden rendben legyen. Jól megértésétek: pont fél tízenegyig.

— All right, Sir! — felelte Mr. Robson — és a sapkájához nyúlt.

Tom Robson azonban semmit sem akart másnapra halasztani. Ezen az estén istenigazában akart mulatni egyet. Márton már megkapta a kellő mennyiségű pénzt nagyszerű bevásárlásokra. Van elég idő ugyanis az alváásra — fél tízenegyig.

Azért hát még estére rendezte meg mindent. A hajó ágyát, amelyről a tengerbe kellett siklania alaposan megkenték viaszokkal és szappannal, támaszait meglazították, hogy könnyedén elvehessék, majd félrevonták és megkötötték a kikötőben mindent, ami csak utban lehetett.

A hajó a farával a tengernek, elejével a szárazföldnek volt fordulva. Orra alatt minden el volt készítve, amire másnap szükség volt. A hajóágyának végső része, amit oda kell majd illeszteni, az ék, amelyet be kell verni, hogy a hajó cleje fölemelkedjék, az emelő rudak és a hengerek — minden ott volt a maga helyén a hosszunyelű fakalapácsokig.

Gabriel egész áldott nap ott volt Tomnak a sarkában. Ertesülést akart szerezni magának mindenről, s meg is kapta. Csak az maradt titokban előtte, amit legjobban szeretett volna tudni — a hajó neve; ezt Tom nem akarta elárulni. És a konzul rendelkezése magának Tomnak kellett rásegeznie a hajóra a deszkákat, amelyeken a név volt, akkora már jól beestelődött.

A mulató-társaság az öreg Andersnél szorgalmaskodott ezen az estén, de legszorgalmasabb volt Tom Robson.

Mikor már tízre járt az idő, be is volt rugva meglehetősen. Szintugy a „fali állat”. Torpander János Károly tartotta magát, mint rendesen, s valahányszor valami hangot hallott, mindig az ajtó felé pillantott. Amikor beszélt, friss déli szél indult meg, amely végigseperge a „Hajósföld”-et és elvonult az öböl felett. Megremegett a régi kunyhó, amikor a szél a hegyekről lerohant és Torpander minden pillanatban felpattant és azt hitte, hogy az ajtó nyílt meg — Mr. Robson legnagyobb gyönyörűségére.

Márton magában ivott szép csendesen és komorabban látszott, mint máskor. Egész télen át a munka nélkül hánykolódott. Tom Robson kölcsönzött neki pénzt és ez még jobban elkésztette; mert büszke volt a maga módja szerint, s a háladatosság nem igen volt a vérében.

Végre megjött Marianne. Torpander szokott hódolatával köszönt, s a leány könnyedén rámosolygott. Olyan fáradtnak látszott Marianne, hogy azt lehetett hinni, összeroskad, amikor gyorsan átment a szobán.

— Halló! — kiáltott Tom, akit először pillantott meg, amikor már a konyhaajtónál volt. — Itt jön az én angyalom! Mary Ann, my Darling! A hajó készen áll és Tom Robsonnak pénze van! Megtarthatjuk hát a lakait ez éjszaka, ha akarod! Come along! — sikoltozta és át akart a lócán lépni.

De Márton visszatartotta.

— Hagyd mindjárt békében a testvéreimet? — Na bizony, nem kell neki megvetni a becsületes tengerészt, ha az a gaz nagykereskedő...

Tovább nem folytathatta, mert Márton feléje sújtott és el is találta a nyakát a füle mögött, Marianne kisietett. Torpander pedig bátran rávetette magát az ő öreg barátjára a tulsó oldalon, mire rettenetes dulakodás támadt.

Tom Robson, bármilyen részeg volt is, angol módra összekuporodott s a könyökével elklózdva védekezett. Eleinte félig tréfából bökösögt Márton felé, de mikor néhány ütest kapott tőle, amely fájt neki, akkor felpattant, hogy térhez jusson.

Torpander János Károly Oszkár Gusztáv legkevésbé sem értett a verekedéshez. Egy csapkodott Tomra, vagy akár a levegőbe, ahogy éppen jött, mint valami lapátkerék. Mr. Robson olykor-olykor puffantott egyet rajta, hogy csak úgy ropogott belé. De különben hagyta, hogy a svéd csak paskolja a hátát, amíg csak kedve tartja.

A „fali állat” egy ideig nagy gyönyörűséggel nézte az egészet, míg az a gondolata nem támadt, hogy az egész verekedő kompániát az ajtó elé tegye. Nagy erélyvel végre is hajította szándékát s lökdösve, rugdosva kitélepítette az embergomolyagot a szabadba. A szép Anders odaadta neki a sapkákat és becsukta az ajtót.

A friss levegő lehűtötte a verekedőket, s a „fali állat” felszólítására békét kötöttek. A békeség megpecsételése elhatározták, hogy Tom Robson házába mennek palinkára és angol sajtra.

A merdek lejtőn lekuszta tehát Anders háza mögött — legelő Tom Robsonnal. Amint azonban a legmeredekebb helyeken a kezével kapaszkodott, egy laza kőre akadt. Zavarodottságában és részegségében ezt a követ Marianne kamrájának az ablaka felé vetette, amely még világos volt. A kő olyan erővel repült az ablak keresztfájának, hogy mind a négy ablak tábla szétpattant és az üvegcserépek csörömpölve hullottak a földre.

— Tom Robson volt! — kiáltotta Márton, aki utolsó volt. — Bocssátsatok!... Féltre!... Ezt a körmeim közé kell kaparintanom.

A többiek előlé küzdötte magát s éppen abban a pillanatban érte el Tom Robson, mikor az a lejtőről a sik mezőre ért.

Márton olyan erővel vetette rá magát, hogy Tom Robsonnak nem volt már ideje arra, hogy védekezze. Csak úgy zuhogtak rá az ütések, mignem félig elkábultan a földre omlott. De Márton még most sem elégette meg, ráterdelt a mellé: e, ütötte az arcát, rugta és öklözte, ahol csak érte, míg maga is el nem fáradt.

A többiek is odaértek végre, de nem avatkoztak a dologba, hagyták azt a két embert. Márton egészen megvadult; előre ment, a karjaival hadonászott és szitkozódott, átkozódott.

Tom Robson lappangva utánuk kullogott; de alig látta meg újra Márton, megint csak rárontott, míg a szerencsétlen megint úgy el nem terült, mint valami halott.

Ilyen módon vonultak végig a Hajósföldön; de mikor aztán harmadszor is neki akart menni Márton Tom Robsonnak, hát akkor egy nyulának, sovány fiú bukkant fel és egyenesen Márton elé ugrott. Garman Gábiel volt.

— Békében hagyod rögtön? — kiáltott Mártonra egészen elfuladván a rohanástól.

— Hal — tört ki erre Márton. — Egyik a sok vérezipoly közül! Eppen kapóra jösz! Majd kitaposom a beledet, átkozott kutya!

De amikor neki akart rontani Gábielnek, valaki megragadta hátulról a karjánál fogva.

— Megbolondultál, Márton? Hisz ez Gábiel, a konzul fia! Elvesztetted az eszedet, fickó! kiáltott rá a „fali állat”.

Aztán a svédvel együtt reávetve magát a dühöngőre, erősen fogták.

De Márton üvöltött és rugdalózott, mignem a kimerüléstől összeesett és csendesen ott feküdt a földön.

Tom Robson csaknem elvesztette az eszméletét, de azért mégis eltámaszkodott a házra, amely ott volt egészen a közelben.

— Ne félszen, Gábiel ur — mondta a „fali állat” hízelve — jól fogjuk.

— Hamarabb fogjátok volna — felelte Garman — én majd csak kivágtam volna magamat.

Olyan nyulának, vékony legényke volt, hogy Márton, ahogy neki volt dühödvé, egyszerűen agyonnyomhatta volna. De a „fali állat”, amikor Gábiel már a mezőn járt, mégis így szólt:

— Ebben van aztán vér!

Márton, akit most elbocsátottak, fölemelte a fejét:

— Azt mondd, vér van benne! Ó benne vér!... Igen, a szegények vére, amelyet apától fiúig kiszívtak! És mind ebből a vérből aranyat csináltak — vörös, fénylő, véres aranyat. De — tette hozzá titokzatosan — majd lecsókolom én belőlük ezt az aranyat — igen én, hogy vörösén ragyogjon mint a vér egész Sandsgaard fölött!... Csak várjatok!

Es fűgén, akár csak valami állat, lézöskött a lejtőn.

A „faliállat” és a svéd egymásra nézett, aztán a nélkül, hogy csak egy szó is szóltak volna, ment mindegyik a maga útjára.

Amikor a kő szétzuza az ablakot, Marianne gyorsan eloltotta a lámpást. Elővette az alsószoknyáját és azzal próbálta begyömöszölni a nyílást; de a szél olyan erősen fújt, hogy csak félig-meddig sikerült neki a dolog. Fázott és ágyába bujt sietve. De minden egyes szélrohamra érezte a hideg légvonatot és nem tudott fölmelegedni.

Lenn a nagyepő föl s alá járt és dűnyögött, közben megitta a maradék sört.

Marianne összekulcsolta a kezét és arra kérte az istent, hogy engedje meghalni. Ejjel felriadt aztán az álmából; egész testében lángolt és remogett, úgy tetszett neki, mintha sok embernek a kiáltásait és lárját hallotta volna.

TIZENHETEDIK FEJEZET.

Garmanné már lefeküdt a hosszú, fáradtságos nap után. Madeleine is visszavonult már, amint azt különben mindig meg szokta tenni, amikor Fanny is ott volt.

Es ezen az estén Morton is, Fanny is ott maradt Sandsgaardban. A szép asszony még mindig úgy viselkedett Madeleine iránt, mint

azelőtt — behizelgő és szeretetreméltó volt és Madeleine gyakran kétéledett már, vajjon nem úgy álmodta-e csak azt a holdvilágos éjszakát.

Tizenegy óra volt körülbelül; Gábiel éppen visszatért a Hajósföldön tett kirándulásáról. Zajt hallott amonnan, amikor a szabadba ment, hogy megnézzé, milyen szél fúj.

A konzul és Rikárd bácsi sakkozott. Morten, Fanny és Ráchel a másnapi bárlól beszélgettek; néha-néha Cordsen leányasszonyhoz is fordultak, aki a kálybánál ült és ezüstneműt tisztogatott.

— Bizonyosan déli szél lesz, ugy-e Gábiel? — mondotta a konzul és a szélrohamokat figyelte, amelyek a fákat rázták.

— Nem papa, délnyugati — felelte Gábiel. — Jó — mondotta a konzul — az nem baj, csak északi szél ne legyen belőle.

A hölgyek felálltak, hogy „Jóéjszakát” kívánjanak, Morten pedig nekilátott, hogy egy pohár groggot csináljon ugra magának. Ekkor odalenn élénk hangok hallatszottak, ugyanakkor azt is lehetett hallani, hogy valaki felbotorkál a lépcsőn, az előszobába siet — az ajtó felnyílt és az öreg Anders rontott be. Arca fehér volt, amennyire csak fehére lehetett a kátránytól és a szuroktól, amely befőtte, sörtéshaja égnek meredt, miközben sapkájával babrálva a konzulra meresztette a szemét és rákezdte:

— A—a—a—a.

Mindenki felfogta rögtön, hogy valami nagy dolog történt.

Anders lángpiros lett az erőlködéstől.

— A—a—a.

— Enekdél hát el — az ördögbe is! — kiáltott rá a konzul és dobantott egyet.

Es Anders az ő kuria, vig dallamával ki-mondta végre:

— A kátrányházban tűz van...

Ebben a pillanatban az udvaron teli torokkal elküldött valaki.

— Tűz van! Tűz van!

Morten fejröntött egy redőnyt, a páras ablakokon át vörös esztőlamlás lett látható.

— Nyugalom! — hallatszott a konzul szava s mindannyian megálltak és ránéztek.

A kis ember ott állott egyenesen, mint a gyertyaszál az ő nyugodt, tiszta szemével és előrenyúló ajkával. A ház feje ezt mondta:

— A műhely ég!... Morten, te a parthoz mégy az két feeskendőrt — a kulcsok ott lógnak a cseledezőbában. A vedreket is hozd el!

Morten elsietett.

— Pirre! Neked a hátsó épület második emeletére kell menned, ott egy nagy vitorlát találsz; vedd be a tengerbe és huzd rá az anyagkamrára — hisz érted: az anyagkamrát meg kell menteni, különben —

Rikárd bácsi abban a pillanatban már künn is volt Andersszel.

— Gábiel! Te folszaladsz... Gábiel! — kiáltotta a konzul, csakhegy hol volt már akkor Gábiel? Rég kiszökött már egy másik ajtón.

— Hallatlan egy kölyök ez a Gábiel — mondotta a konzul bosszuan.

Aggasztó volt látni a fekete füstöt és a sötétvörös lángokat, amelyek percről-perce több időhöz jutottak, hogy tért hódíthassanak és erőre kapjanak a nélkül, hogy csak egyetlen ember is ellenük szegült volna. De Gábiel semmire sem ügyelt; ő csak azt a nagy vörös világolást látta a hajó felett, amely órási módnyúl fel a magasa — és őretles gyorsasággal sietett el a Hajósföldre. Amikor meglátta a hajó veszedelmét, első és egyetlen gondolata Tom Robson volt, azért hát egyenesen berontott a házba, amelyet olyan jól ismert.

— Mr. Robson! Tom! Tom! — kiáltott be a sötét szobába, amelynek olyan szaga volt, akár csak egy régi rumoshordóknak. — Tűz van... Tom!... Eg a hajó!

Tipogatózva az égyhoz ment és megrázta Mr. Robson. Ebben a pillanatban bejött a lakásadóasszony — nagy, erős hajósnözszemély, gyertyával s úgy ahogy folköthette Tomot.

— Hé! Gábiel ur van itt! — mondotta és begombolta a hálekontöcsét. — Tűz van, Mr. Robson!

Es Gabriellel együtt rázogatta Tomot.

— What is the matter? — dörmögte Robson és összevert, véres fejével a másik oldalára feküdt.

— Jó isten! — jajtogott az asszony. — Be van rugva, mint egy disznó! Hát nem kár, hogy egy ilyen derék fickó úgy él, mint egy állat! Tom! Tom! Uram, teremtem, hogy összevissza van verve!

Gábiel minden haborzás nélkül fogta a vizes üveget és az arcába öntötte. Mr. Robson fujt, prűszkült s miközben balkarjával feltápaszkodott, jobbajával bágyadtan hadonászni kezdett és ezt kiáltotta:

— Eljen Garman Morten! — Hip! — Hip!... — de még mielőtt a hurrah-hoz juthatott volna, a másik oldalára zuhant és tovább horkolt.

(Folytatása következik.)

Szerkesztői üzenetek.

Kéziratokat nem adnak vissza.

M. M. Budapest. A költészet nem mesterség, hanem művészet. Erre tehát legelső sorban tehetőség kell. Akinek tehetsége nincsen, az hiába járja végig a világ összes iskoláit, sohasem lesz belőle igazi poéta. Ellenben, akinek van hozzávaló istenadta tehetsége, annak már — Petőfi óta — nem muszáj ebből a tárgyból érettségi vizsgálatot tennie, mégis válhatik belőle valami. Nem kell, hogy iskolában tanuljon, hanem azért tanulnia mégis nagyon sokat kell. Hogy mit? ... Hát a magyar poétajelöltnék legelső sorban is — a magyar nyelvet. Mert lássa, ha valaki, tegyük fel, franciául akar beszélni, úgy-e meg kell neki tanulnia franciául? Nem muszáj az iskolában, de valahogy mégis csak meg kell tanulnia. Hogyan? Az az ő dolga. Ön még magyarul se tud teljesen; a verset kezdtelegesen, de itt-ott kicsillámlik belőlük valami, mint a kavics között egy-egy nemesebb ércszilánk. Ki tudná, mi van a mély bányában, ahonnan ez a kavasriéreg közé ékelődött ezüst-erecske fölkerült! Népdalaink közül a legszoboszebbet ma se tudjuk, hogy kik írták. Bizonyára a nép gyermekei, akik tán írni se tudták, csak notánosan gondolkodni. De ezeknek a nevük nem is maradt fenn. Aki azt akarja, hogy neve is legyen; annak bizony nagyon sokat kell magát töltnie, hogy feljusson a hegytetőre, ahonnan mások is meglátják őt magát is, nemcsak hogy a furulyája szavát hallhatják. Ugy-e van valami különbség a furulya, meg a operaházi fagot között? Pedig aki nagyon jól tud furulyázni még tán a fagotfuvogatót is megtanulhatja. Ime szegény Dankó Pista kezdetben egyszerű muzsikuscigány volt és most szobrot akarunk már a sírja fölé emelni, mint a magyar nótamuzsika első költőjének. Csizmadia Sándor meg onnantól került a szántóföld embe-re pacsiirtahallgató mesemondóinak a sorából és most elismert poéta. De bizonyos, hogy mindkettő nagyon sokat tanult ahhoz, amit nekik tehetségben az isten adott. Mi Ont sem bízhatni, sem elriasztani nem akarjuk. Ha erős az elhatározása, hogy költő akar lenni, hát írjon sokat, vessen felét a tűzbe, meg a negyedét, aztán a megmaradt negyedrészzel bizonyos idő múltán, térjen vissza hozzánk.

F. E. Szoktak chlorharasztálni, de ez többé kevésbé ártalmas. Legjobb, ha kémiai tisztítónak adja — Zstyp. Budapest. Szíves üdvözléssel viszonzunk az elismerést — E. M. A szent-andrei szent Margit-kórház igazgatóságához írjon ez ügyben. — Nostrami előfűtő. A nyugdíjat a miniszterelnökség, a segítséget az Országos Honvédség-Égység-egyesület adja. Folyamodjék a miniszterelnökséghez. — 255 283 Vörö László és dr. Krasznay Ferenc állnak az élén. — E. Győrszentmárton. A bejegyzett cég kereskedelmi könyveinek bizonyító ereje van a bíróság előtt. A gépceladást tekintetében a kereskedelmi kamara véleménye fűtőellenlét dönt. Kérjük ki a döntését. Megbizott/juktól jogosan kérhet igazolást a közpénz jegyző. — L. Gy. Kis-kórház. A gyógyszeresgyakornoki vizsga sikeres letelelé utáni joga van az egyéves önkéntességi szolgálatra. — F. M. L. Budapest. A keresztnevet csak abban az esetben lehet megváltoztatni, ha hitelenen igazolják, hogy más néven nevezték. Az ön esetében ez lehetetlen, így nem is lehet eredményre az eljárásnak. — I. S. Az időpont még ismeretlen. — Sz. L. Kezdekentola. Nincs szó pályázatról, az a közlés csupán persziflázsa volt a rossz magyarságu szakfelfezéseknél. — Por. Nem napilapba való. — G. M. Szeged. Nem kiforrótt munka. — T. Rózsika. Kólosszár. Nagy műveltéség, sok impresszió, de kevés iróli karakter. — W. E. Inola. Hét, Jövendő, Új Idők, Budapesti Szemle, Vasárnapi Újság. — K. sz. A pályadíjat legutóbb Prém József nyerte meg. A jelentést annak idején a Budapesti Népújság közölte. — S. I. Posonyi. A formások megkönyvitésére végezt kísérlele meg a helyi pénzügyigazgatóságégnál vagy az adóhivatalnál. — Köszönetadás. Érzésűes versenyét eredményez. A kérdéslő hűvebben Mariska Vilmos Péntügytan című munkájában o vashat. — N. J. W. Küldhet osztrák bélyegeket is. — H. S. Déva. A Nemzeti Színház főrendezője, Tóth Imre, ha levélben megkéri, megírja, hogy minő jelmezt használnak. — Tanár. A nevezett régi évfolyamokat antikváriumokban szerozheti meg. A Nemzeti Múzeum hirlapostályában megkaphatja valamennyit olaszára. — V. M. Budapest. A statisztikai hivatal könyvtárában kikeresheet az összes adatokat. — E. L. Véségről van szó, amiért igen enyhe büntetést kap az eredmény. Ha a konzul bizonyítványát felmutatja, esetleg el is engedik. — Érdeklődő. E helyütt nem írhatuk meg de megmondjuk telefonon kérdésre. — V. J. A Verordnungsblattban kell utánanéznie. — O. Obessa. A hadkiegészítő parancsnokság indokolt kérésre megengedi, hogy másutt kerüljön sor alá. — G. F. Csér. 1. Nincs más mód, mint orvosi tanács. 2. A határozat megváltoztatását kell kérnie Debreczen város tanácsától. 3. Váci-körút 13. — G. Győr. A Frankfurter Zeitung közölte az említett hírt. A bélyeg árát valamely bélyegkereskedővel kell megállapítani. — R. A. Kólosszár. A pótlék mindaddig jár, amíg a fizetésrendezés ügye befejezést nem nyer. A kivitelt módja még nem ismeretes. — E. J. Oroszország nem akarja töltni, hogy Mandusországban a japán kereskedők ugyanazokat a jogokat élvezzék, mint a többi idegenek, mert szerintük akkor a japánok aratnék le az ő befejezetéseik hasznát. Másrészt meg akarták akadályozni Japánnak Korea felé való terjeszkedését. — L. J. Karancs. A kérdésre csak optikus-üzlet

válaszolhat. Amennyiben az Árjegyzékből nem tud választani, keresse föl személyesen az üzletet, mert előjarta cikkeket jobb személyesen vásárolni. (Fővárosi Orfeum) megtudhatja. — B. Baja. Az anyakönyvvezető halgatja a kihirdetés elrendelését, ha a bemutatott magotai bizonyítvány vagy bírói ítélet alapján arról győződik meg, hogy a bázusul nő léreje ha álnak napja óta, vagy korábbi házasságának fől-bontása vagy érvénytelenné nyilvánítása óta a jozerős bírói ítélet keltétől számlított tíz hónap még el nem telt. Ez az akadály azonban elhárul, ha igazolják, hogy a) a nő eme tíz hónapos időközben szült; vagy hogy b) a nő korábbi házasságát azért nyilvánítták érvénytelenné, mert házastársra ma a házasságkötés-ker állandóan képelelen volt a házassági tartozás teljesítésére; vagy hogy c) az igazságügyminiszter ez alól az akadály alól fömentést adhat. (A házassági törvény 24. szakasza és az igazságügyi miniszter 1895/7243. számú utasításának 13. szakasza.) — Madaeleine. Intézkedünk, hogy a kiadóhivatal megküldje. Az említett mű nem jelent meg a magyar könyvpiacpon, németül kapható. — Melanie. A küllődi címük nem ismeretes. — B. P. Szereda. Jókonyu céira gyűjték s rendszeren küllődi kereskedők értékesítik. Sorsjegyről legközelebb. — K. F. Zárgráb. A Városi Villanyos és a Közúti Vasut sineinek távköze: 1440 milliméter. — K. Gy. (A kérvény.) Az ötlelet nem rossz, ki kellene méríteni, így nem felel meg. — V. G. Kismériékben árusított árukat égetett szeszesitalokat 0.1 literes zárt üvegekben is, mert ezt se törvény, se utasítás egyetlen szóval se tiltja. Az italmérséi törvény 1. § csak annyit mond, hogy „kis mértékben va ó árusítás alatt szeszes italoknak csakis zárt edényekben, az üzleti helyiségekben kívül történő fogyasztásra, kicsiben való iparszerű eladásra értékelik”. A végrehajtási utasítás 8. § ugyanezt mondja szövegszerűen és csupán a szeszes névre rendel, hogy egy zárt edényben feltöltnél kevesebbet eadni nem szabad. — R. B. Zombor. A Női Munkát Értékesítő Klótdél-Egyület címe: IV. Eskü-út 6. — E. S. Budapest. Erdőőri szakiskolák vannak Görögnyesentimren Királyhalmpon, Liptóújváron és Vadászerdőn. Az igazgatóságok megküldik a felveletere vonatkozó tudnivalókat. — Medikus. A király 1893. április 30-ikán kelet elhatározása értelmében a bécsi egyetem orvosai karában tanuló erdélyrészi illetőségű hallgatók részére tennálott két Goldberger-éle egyenként 315 forintos ösztöndíj az 1896/7. tanévtől kezdve a kolozsvári tudományegyetem orvostudományi karában tanuló erdélyrészi illetőségű hallgatóknak adományozandó. Ez ösztöndíjra jeles elömetelű hallgatók tarhatnak igényt, valáláslelekezei különbség nélkül. A folyamodók szégyensége számba vehető ugyan, de nem képez lételétlen kelleket. Az ösztöndíjak beütése szabadon va asztható orvoskari tárgyból való s öbéli és írásbeli versenyvizsga alapján történik. — E. J. Érsekújvár. Annóra magánátermesztető ügy, hogy kikutatására nem válaikozhatunk.

KÖZGAZDASÁG

Gazdasági hírek. Az osztrák kivitelre dolgozó petrolumfennomítók képviselői tegnap Berlinbe utaztak a Standard Oil társulat kiküldöttjeivel való megegyezés létrehozása céljából. Ilyeténormán mégis létrejöhethet az osztrák-magyar petrolum-export-vállalat, bár Berlinben elterjedt hírek szerint a tárgyalások máris eredmény nélkül megakadtak. Ervel kapcsolatban híre jön annak is, hogy a berlini Deutsche Bank a román és osztrák petrolumvállalatait husz millió márkás tőkével petrolumtrusté alakította át. — Fiumében az a hír van forgalomban, hogy a még egyre tartó olasz borüzinnel olasz lobogó alatt nagy mennyiségű görög bort csempészek be a közös vámterületbe. Ezt a bort először Olaszországba viszik s innen importálják — az isztriai part egy helyén — vámterületükre. Ez ügyben már vizsgálat folyik. — A görög kormány Szabadkán 400 lovat vásárolt Fiumén át Pireuszba leendő szállítás céljából. Egy-egy 16 szállításiért 40 arany forintot fizet a görög kormány.

Lóvásárok Budapestén. A Budapesti Tattersall az idén a következő lóvásárokat és árveréseket tartja: Országos lóvásárok: március 20 és 21-én, június 5 és 6-án, augusztus 23 és 29-én és november 18 és 14-én. — Heti lóvásárok: minden hét csütörtökén s ha az ünnepre esik, ugy előtte való szerdán. — Luxus-lóvásárok: március 14, 15 és 16-án április 17, 18 és 19-én és szeptember 25, 26 és 27-én. — Mémlo-vásár: október 13, 14 és 15-én. — Telivér-éves csikók és anyakandék árverése: május 18-án augusztus 22-ikén és október 5-én. — Állami ménesintézetek kisorsolt anyagának árverése: április 21-én és szeptember 30-án. — Díjlovaglás és ugrás: május 18-án.

Fizetésképtelenségek. A bécsi Creditoren-Verein a következő fizetésképtelenségeket jelenti: Hey Ariur kereskedő Temesvár, Weiss Lipót főrúhakereskedő Pápa, Bauer Herman szabó Komárom, Racsmány Mihály kereskedő Bács-Topolya, Dudik János asztalos Budapest.

Sörtéskonsumvásár. (A székesfehérvári sörtés-vásár és közvágóhid intézősége.) Január 20-án, Főlhajtás: Zeirsértés, ugymint Reg I. rendű — kilogrammon felül — darab, II. rendű 280—350 kilogrammmal — darab, kanló — darab, silány — darab, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül — darab, középs 220—300 kilogrammmal — darab, könnyű 220 kilogrammmal — darab, sülőd — darab, malac — kilogrammmal — darab. Összesen — darab. Husstértés

ugymint: nehéz 300 kilogrammon felül — darab; könnyű 250—300 kilogrammmal — darab, sülőd — darab, malac 40 kilogrammmal — darab. Összesen — darab. Főlhajtás összesen 168 darab, 6 darab sülőd, Előző napi maradvány 24 darab, — darab sülőd, összesen 190 darab, 6 darab sülőd. Eladott 173 darab sertés, — darab sülőd. Maradvány 17 darab, — darab sülőd. A vásár irányzata élénk. Az árak szilárdak. — Következő árak jegyzeteltok: Zeirsértés: Reg I. r. 350 kgr.-on felül 98 — fillérg, II. rendű 280—350 kilogrammmal — fillérg, selejtezett — fillérg, silány — fillérg, fiatal nehéz 300 kilogrammon felül 98—102 fillérg, fiatal könnyű 220—300 kilogrammmal 98—102 fillérg, fiatal könnyű 220 kilogrammmal 94—98 fillérg, sülőd — fillérg, malac — fillérg. Husstértés: Nehéz 300 kilogrammon felül — fillérg, könnyű — kilogrammmal — fillérg, sülőd — fillérg, malac 40 kilogrammmal — fillérg. Árak minden levonás nélkül, kilogrammként, élőszulban.

A budapesti gabonafőzsda.

Budapest, január 21. Vételkedv hiányában alig pár métermáza buza került a forgalomba, amelyet alacsony áron lehetett elhelyezni. Rozs jegyzése változatlan. Tengeriben tartott volt az irányzat. Más gabonaméteikben mérsékelt volt a forgalom és az árak nem változtak. Eladott: Buza. Tiszavideki: 100 mm. 80 k. 8 K. 82 1/2 f., 203 mm. 81 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 27 1/2 f., 100 mm. 80 k. 8 K. 25 f., 100 mm. 79 k. 8 K. 20 f., 100 mm. 73 k. 8 K. 05 f. Fehérmegyei: 2.0 mm. 77 k. 7 K. 90 f. Pestimegyevideki: 500 mm. 79.3 k. 8 K. 15 f., 400 mm. 79 k. 8 K. 10 f. Raktár: 1050 mm. 76 k. 7 K. 90 f. Minc három hónapra. Rozs: 390 mm. 6 K. 37 1/2 f., 300 mm. 6 K. 35 f. Árpa: 500 mm. 5 K. 80 f. paritás, 100 mm. 5 K. 67 1/2 f. Zab: 100 mm. 5 K. 70 f., 300 mm. 5 K. 60 f. Tengeri: 200 mm. 5 K. 02 f., paritás, 100 mm. 5 K. 35 f. Lucerna: 61 mm. 63.—, 20 mm. 63.—.

Készpénzfizetés mellett. A készpénz hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktörzse s-ökaisi szerint készpénzben és kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint 50 kilogrammonként.

Table with columns for 'Kilós', 'Kilogramm', 'Kiló', 'Kilogramm' and rows for 'Tiszavideki', 'Fehérmegyei', 'Pestvidéki', 'Bánági', 'Bácskai'.

Table with columns for 'Egyéb gabonaméteik', 'Kilós', 'Kilogramm' and rows for 'Buzs', 'Árpa', 'Kéles', 'Zab', 'Tengeri', 'Kepe'.

A határidőszület folyamán a következő kötések történtek: Áprilisi buza 1904. : 7.85—7.84. Októberi buza 1904. : 7.66—7.65. Áprilisi rozs 1904. : 6.60. Áprilisi zab 1904. : 5.49. Májusi tengeri 1904. : 5.28—5.27—5.28. Júliusi tengeri 1904. : 0.—.

Dél egy órákor a következő sörözéseket állapították meg hivatalosan a főzsden: Áprilisi buza 1904. : 7.85—7.86. Októberi buza 1904. : 7.66—7.67. Áprilisi rozs 1904. : 6.60—6.61. Májusi tengeri 1904. : 5.28—5.29. Áprilisi zab 1904. : 5.49—5.50. Kepe augusztus 1904. : —. Délután fél 3 órákor zárul: Áprilisi buza 1904. : 7.85—7.86. Októberi buza 1904. : 7.66—7.67. Áprilisi rozs 1904. : 6.60—6.61. Áprilisi zab 1904. : 5.49—5.50. Májusi tengeri 1904. : 5.28—5.29.

Időjelzés.

As Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése.

— Január 20. —

Table with columns: Allomások, Ma reggel 7h, Előző 24 óral. Lists weather data for various locations like Akna-Szalánna, Sasvár, Váscsok-Namény, etc.

Európa időjárása szárazabb és hűvösebb lett; a Quarnerói öbölben azonban a bőrá még egyre tart.

Küldés: Hidegebb idő várható, helyenkint — főleg az ország déli felében — havazással.

Kivonat a hivatalos lapból.

— Január 20. —

Kinevezés. A vallás- és közoktatásügyi miniszter a vezetéke alatt álló minisztériumban Papp József igazgatónyos I. osztályú számvető altszétiródségvezető, Pratscher János okleveles tanító a karánsebesi állami elemi népiskolához rendelt tanítóvá; a pénzügyminiszter Pásztor Mihály törvényeszközi díjnyel minőségű díjtalan pénzügyi számgyakornokká; a pozsonyi törvényszék elnöke Szabó György volt csendőrt a hazini járásbírószághoz harmadosztályú hivatalos szolgálatra nevezte ki.

Anyakönyvi kinevezések. A belügyminisztérium vezetésével megbízott m. kir. miniszterelnök Csikvármegyében a gyergyóvárhelyi anyakönyvi kerületbe Simon Endre közegegyőzt anyakönyvvezetővé, Krassó-Szörény vármegyében a pigori anyakönyvi kerületbe Sackmann János segédjegyzőt, a kornyaiba Vadnay Kornél segédjegyzőt, a kornyaiba Ignéa János segédjegyzőt, a borszúria Boros Kálmán segédjegyzőt, a pojanáiba Oltean Antal néptanítót, a románorviziába Stojakovics Sándor segédjegyzőt anyakönyvvezető-helyettesekké, Udvarhelyvármegyében a dályai anyakönyvi kerületbe Konrád Gábor közegegyőzt anyakönyvvezetővé, Zalavármegyében a keszthelyi anyakönyvi kerületbe Szekeres Ödö jegyzőt anyakönyvvezetőkké nevezte ki.

Nemmagyarosítások. Száchim Száchje beregszvári lakos, valamint kiskoru gyermekei Ruchel, Herman, Vilmos, Betti és Hermia családú nevének Beregre, Neubrunn Gábor zalagereszei lakos, valamint kiskoru gyermekei György, Margit, Zoltán és István családú nevének Nemesre, Oszwald Károly m. kir. posta- és távírda-gyakornokjelölt, nagyszemlékölési lakos családú nevének Orbánra kért átváltoztatását a belügyminiszter megengedte.

Pályázatok. A nyitrai törvényszéki fogháznál felügyelői állásra február 16-ig, — a zombori pénzügyigazgatóságnál számvizsgálói és számgyakornoki állásokra 14 nap alatt, — a szépesfalvi járásbírószághoz járásbírói állásra két hét alatt, — a karánsebesi törvényszékénél bírói állásra két hét alatt, — a Beszterce-Naszódvármegyében levő nyulvári korlátolt jellegű postahivatalnál postamesteri állásra február 12-ig, — a jövéri kir. főbányahivatalnál számvizsgálóiállásra 14 nap alatt

Napirend.

Napirend. Csütörtök, január 21. — Római katolikus: Ágnes. — Protestáns: Ágnes. — Görög-orosz: (január 7.) György. — Zsidó: Sebath 4. — Nap két 7 óra 25 perckor. — Nyugszik: 4 óra 24 perckor. — Hold két: 8 óra 58 perckor reggel. — Nyugszik: 8 óra 27 perckor este. — A nap a vizintó jegybe lép 7 óra 31 perckor délelőtt. A miniszterelnök, mint belügyminiszter is, fogad 4 órakor a belügyminisztériumban. A közegegyőztügyi miniszter fogad d. u. 4 órakor. A honvédelmi miniszter fogad délután 4 óráról 5 óráig. Könyves Kálmán-társaság hétköztudása. Nagymező-utca 37. szám. Megtekinthető egész nap díjtalanul. Nemzeti Múzeum. Állattár. Nyitva van d. e. 9 óráról délután 1 óráig.

Meségyűjtési múzeum (Kerepesi-út 72.) d. e. 9-10 óráig. A földtani intézet múzeuma a Stefánia-úton nyitva délelőtt 10 óráról 1-ig. As Akadémia Goethe-szobája nyitva délelőtt 10-12-ig. Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 óráról 1-ig. Akadémia könyvtár nyitva 3-7-ig. Egyetem könyvtár nyitva délelőtt 9-12 óráig, és délután 3-8-ig. A kereskedelmi és iparkamara könyvtára (Szemere-utca 6. sz.) nyitva minden hétköznap fél 10-től fél 2-ig. A fővárosi könyvtár (Károlyi-kört 28.) mindennap nyitva van, kizárólag délelőtt 9-1-ig, vasár- és ünnepnapokon 9-12-ig. As aquinumi dalok és múzeum. Megtekinthető egész nap III. ker. O-Buda, Kúlső-Szent-Endrei-út, Helyiérdekl vasút a Pálffy-térről. Menőegyesület helyiségei a Markó- és Solyom-utca sarkán, reggel 8 óráról este 6-ig. Állattér a Városligetben nyitva egész nap. Belépődíj 60 fillér. Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatóság; kereskedelmi szaknyelvtár, tudakosó-osztálya és keleti mintatár: V. kerület Váci-kört 32. szám alatt. Hivatalos órák: délelőtt 9 óráról 12 óráig és délután 3 óráról 6 óráig. Hazai termékek állandó kiállítása és kereskedelem-történeti gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletvezetés arányait is észlelő) a varasligeti iparcsarnokban (vasár- és ünnepnapokon is) nyitva délelőtt 9 óráról 2 óráig és délután fél 3 óráról fél 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetéséje (Magyar kereskedelmi részvételrész) V. Váci-kört 32. szám alatt.

Vizállás.

Table with columns: Jan. Jan. 20. 19., Jan. Jan. 21. 1904. Lists water levels for various locations like Inn, Duna, Sárospatak, etc.

Jelek magyarázata: K. — kelet, Ny. — nyugat, D. — dél, É. — észak. A felhőzet: 0 — egészen derült, 1 — többnyire derült, 2 — részben felhős, 3 — többnyire borult, 4 — egészen borult, * — eső, * — hó, ≡ — köd, < — szélvihar.

Hazánkban az idő megtartotta enyhe és csapadékos jellegét. Az Erdély és részben az Északi Kárpátok kivételével csözt csapadék (hó, eső) nagyobb mennyiségben azonban csak a Délvidéken fordult elő.

Anglia és Oroszország közötti maximum magva Nyugat-Oroszországon fejtődött és a déli depresszió lényegtelentül változott.

FELOSZLIK! A HELYSÉG ÁTADÁSA MIATT az Andrássy-ut. 3. sz. alatti IDEIGLENES ALKALMI SZÖVETÁRUHAZ. AZ ÖSSZES ÁRUK minden elfogadható árban, nagyban s kicsinyben adtnak el. — Téli és nyári gyapjuszövetek, mosó-árúk beszerzési áron alul. Csak január hó 31-ig tartó kivételes alkalom. Minták a vidékre is küldetnek.

Hellebronth Gyula (ezelőtt Hercz Adolf és Fia) cégnek Miskolcra a Városház-téren levő és felszámolás alatt álló fűszerüzlete, mely teljes berendezéssel együtt 9000 koronára van becsülve előnyös feltételek mellett eladó. Az eladásra vonatkozó feltételek alóllt ügyvéd irodájában Miskolcz, Széchenyi-ut. 127. sz. a.) tudhatók meg. A beérkezett ajánlatok felett a felszámoló bizottság 1904. évi február hó 1-én dönt. A felszámoló bizottság nevében: Dr. Sugár Adolf, ügyvéd.

Legszébb Legjobb Legolcsóbb PAP lap PAP lap PAP lap. 1 szeszajtható vasgry 3 db. 10. — 1 kivétel mairacal — 1.80 1 rongy papló — 2.80 1 prima — 2.80 1 léször — 12. — 1 eschmir paplan — 3.40 1 alabk köper függöny — 8. — 1 satin — 3.80 1 tunis — 1.50 1 atlasz eschmir — 4.80 1 gyapjú — 4.50 1 selyem atlasz paplan — 8.50 2 Agy. 1 szálterítőt burrolt 5.50 1 fodros selyem atl. papl. 13.50 2 1 gyapjú 13. — 1 jó vászon paplan lepődt 2. — 1 nagy szobaszőnyeg — 2.50 1 Agy. — 1.20 1 flanel Ágytakaró pokróc 2.50 1 Ágytöke L. — 1. — 0.88 1 gyapjú 5.50 1 tapistry Ágytöke — 1.50 1 jó lópokróc — 1.60 1 m. jr. jó fűtőszőnyeg — 40 1 m. jr. — 4.60 1 m. jr. — 7.50 1 szep fall szőnyeg — 7.50 GICHNER JÁNOS paplan, mairac és kárpitosárú gyáros, szőnyeg, függöny, vasbutor stb. nagy raklára. Budapest, VII., Erzsébet-kört 20. szám. Az ügyvezető kármárai ingyen és bérmentve küldök. Vidéki megrendelések pontosan eszázötötnek, nem tessék árak kísérletnek, vagy a pénz visszadatik.

Férfi és Női Nemi Betegségeket ugyszintón VÉR-, BŐR- és idegbajokat, bujakórt (syphilis), valamint férfigyengeséget (impotencia) rendelő intézetében gyógyít biztos sikerrel a legrövidebb idő alatt, foglalkozási zavar nélkül, 26 év óta szerzett orvosi tapasztalatok alapján kiváló gyógyszerrel általános elemes szakkorvos Dr. KAJDACSY v. os. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos Budapest, IV., Kigyó-utca 5. sz. Klótdild-palota (1. emelet). Rendel 9-4-ig, este 7-8-ig. Levelekre díjmentesen válaszol, gyógyászatról gondoskodik. E napokban hagyta el a sajtó: „Bizalmas Barát” című könyvesse, mely mindennemű férfi- és női nemibajokban kellő útmutatással szolgál. Kapható a szerzőnél: (Dr. Kajdacsy József). Árú csak 1 kor. Vidékiek 1 kor. 30 fill. előlege beküldésével a könyvet fránk kapják.

STANDARD életbiztosító-társaság Edinburghban (Angolhon.) Alapított 1825-ben. Magyarországi fiók: Budapest IV., Kossuth Lajos-u. 4. Évi bevétel. 32,400,000 Kintart nyereségnyrészek 170,000,000 Vagy 258,000,000 Halálesetek folytán kifizetve 532,000,000 A Standard kötvényeinek nevezetesebb előnyei: Kétszételen biztonság. Alacsony díjak. Szabad világkötvények. A kötvények érvényben tartása díjmentes elmulasztásánál. Tökéletes és előre megállapított visszaváltási érték. Megtámadhatatlanság. Feltétlen ázetés öngyilkosság esetében egy évi fennállás után. Szabad háborúbiztosítás népfelkelők részére. Díjtáblázatot kívánatra küldetnek.

Dr. FABINYI specialista nemi bajokban emertált kórházi orvos gyökeresen és rövid idő alatt gyógyít a rendszeres foglalkozás megzavarása nélkül mindennemű titkos betegséget (hugycsőfolyást, sebeket, syphilit és emertált zórád ideggyököt). Megleő az eredmény FÉRFIÜGYENGESEGNEL (IMPOTENTIA) még Sregebb egyenőknel is. Biztos siker folytán honorárium utólag is fizethető. Levelekre díjmentesen válaszol; kármárai gyógyszerrel Rendelés délelőtt 9-3-ig, este 6-8-ig. Budapesten, Erzsébet-kört 12. sz. Félémelet: bejárta a Képesnél. Külön váróterem.

Minden szö egyeztetés bökítésén nonpareille betűkből 8 fillér. Vas-tagabb betűkből 8 fillér.

Szerkesztési telefon-szám: 86-12.

Levélbeli tudakozására ingyen adunk felvilágosítást, csak a válaszra szükséges bélyegyet kell mellékelni. Tudakozásoknál a hirdetés számát a kiadóhivatallal mindig közölni kell.

A hirdetésekre díjmentesen ad felvilágosítást a kiadóhivatallal: VIII., Kerepesi-ut 25. szám.

Kiadóhivatallal telefon-szám: 84-39.

Apró hirdetések

Kerepesi-ut 25. sz. alatt (Telefon 54-39) ... Ektstein Bernát ... Engelmann Mór ... Frank Pál ... Fischer J. D. ... Falkenstein Soma ... Györi Vilmos ... Goldberger A. V. ... Goldner Jozsef ... Goldgruber Mór ... Grossmann Jágó ... Haszentein és Vogler ... Jambrikovits ... Kernberg Rozália ... Leopold Gyula ... Ivose Rudolf ... Mezel Antal ... Nemetsch A. J. ... Nagel Ottó ... Reboznai Hona ... Sikray Samu ... Sopronyi V. ... Schwab József ... Schönwald Ferencné ... Schödl Gyula ... Tenczer Gyula ... Toldi Lajos ... Tusák Janka ... Winter és Nagy

Csalos

felvilágosítás, ismeretlenségétől tájékoztatás ... Barna ... Nyomorgó övezet ... Kereslet ... Házat tehermentesítés ... Úgyes baltalemberek ... Kereskedelmi levelező felvitel ... Ispán ... Állás nélkül ... Úgyes ... Dívatársnót ... Üzlethelyiségek ... Expedíció ... A hársvezetés ... Keresek ... Kertész ... Felcsöb ... Betöltendő ... Társkereseték

Aranykér-szálloda

IV. Régi posta-u. 6. Allandan ... Huszár ... Géprókat ... Nyugdíjazást ... Lapváltathoz ... Egy urasági iroda ... Könyvek ... KINÁLAT ... Árverésről ... Pérfiaknak ... Övd a feleségért ... Hölgyek ... Érettségire ... Szőlővesszők ... Finom fehér ... Kávéfőzés ... Örmökendők

Irógépek

külföldi rendezésről ... Szabóné ... Állást ... Szőnyegdívan ... Birtokbérlet ... Egy remek ... Masserárné ... KIADÓ SZOBÁK ... Két elegánsan ... Lakásokat ... Csinosan ... Bútorvásárlók ... Sárkány és Schütz ... Biztos kereset ... Ahol ... Műhelyek

Méz

előrendelő csomagom ... Egyetem ... Angolt, franciát ... Elsőrendű fűsítő ... Fűző készítő ... Úgyes szabóné ... Két elegánsan ... Lakásokat ... Csinosan ... Bútorvásárlók ... Sárkány és Schütz ... Biztos kereset ... Ahol ... Műhelyek

Keresek február hóra

csak nagy földszinti esetleg pincehelyiségeket a VII. vagy VIII. kerületben.

En Csillag Anna ... 188 cm. őrsín ... Csillag Anna Wien, I., Graben 10

GUMMI ... francia övezet ... RIVAL Bpest, VII/L, Ovoida-utca 24. sz.

Csillag Anna

Wien, I., Graben 10

Csak uraknak

50 kiválóan érdekes ... Csillag Anna Wien, I., Graben 10

MŰVÉSZETI KÖNYVTÁR

A FESTŐMŰVÉSZET REMEKEI ... SZERKESZTI: KORONGHI LIPPICH ELEK

A bevezetést írta Dr. TÉREY GÁBOR

szépművészeti múzeum igazgató őr

120 Gyönyörű színes kép

A régi mesterek legfinomabb alkotásainak gyűjteménye ... Dr. TÉREY GÁBOR

A hat sorozat ára 240 kor.

Egy-egy sorozat 40 kor.

MELLER SIMON

MICHEL-ANGELO BUONAROTTI ... Budapest, VI., Andrássy-út 21

LAMPEL R.

(Wodianer F. és Fia) ... Budapest, VI., Andrássy-út 21

LAMPEL R.

(Wodianer F. és Fia) ... Budapest, VI., Andrássy-út 21

LAMPEL R.

(Wodianer F. és Fia) ... Budapest, VI., Andrássy-út 21

LAMPEL R.

(Wodianer F. és Fia) ... Budapest, VI., Andrássy-út 21